

ҚАРДОШЛИКНИНГ АМАЛӢ ИФОДАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

сақлаш, фан-техника, маданият, атроф-мухит мухофаза килиш, сайёхлик соҳаларида ҳам ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиримоқда.

Ислом Каримов ва Режеп Эрдоганинг мулоқоти икки мамлакат делегацияларининг музокарасида янада кенг кӯламда давом этди. Томонлар муносабатларнинг буғунги босқичини таҳлил этар экан, ҳали ишга солинмаган имкониятлар кўплигини таъкидлади. Туркия томони Ўзбекистондаги иқтисодий ислоҳотларни мамнуният билан кузатиб келаётганини билдириб, жумладан, миллий валютамизнинг жорий халқаро операциялар бўйича конвертацияси йўлга кўйилгани ишбилармонлар ҳамкорлиги учун янги имкониятлар яратишими қайд этди.

Иш одамларининг борди-кељиси ва транспорт қатновини ривожлантириш учун шароитни янада яхшилаш масаласи муҳкама қилинди. Келаси йил Туркияда хукumat вакилларининг транспорт соҳасидаги ҳамкорлик масалаларига бағишинган учрашувини ўтказишига келишиб олинид.

Томонлар Афғонистондаги тикланиш ишларида қайси йўналишда ҳамкорлик қилиш ҳақида ҳам фикрлашди. Европадан Афғонистонгача бўлган транспорт коммуникацияси тармолини ривожлантириш, хусусан, 2004 йилда Тошкентда бу масалага бағишилаб халқаро анжуман уюштириш юзасидан фикр алмашилди.

Режеп Эрдоган хукumatiga раҳбарлик қилаётганидан бўён ўтган 13 ой давомида Туркиядан салқам 60 мамлакатга расмий делегация юборилган. Лекин Туркия хукumat делегациясига ҳеч бир мамлакатда Ўзбекистонга келганичалик кўп ишбилармон ҳамроҳлик килгани йўқ экан. Бу, албатта, томонларнинг ҳамкорликни ривож-

лантиришга кучли иштиёқи, хайрли ҳоҳиш-иродасидан далолатdir. Шу боис музокаралар давомида, кейин матбуот анжуманида тили, дини ва дили бир халқларимизнинг қардошлиги сўзда эмас, амалда на-мён бўлиши лозимлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва Туркия Буш вазири Режеп Эрдоган музокаралар якунлари бўйича қўшма баёнатга имзо чекди. Икки томонлама муносабатларнинг хуқуқий пойдеворига халқаро терроризмга қарши кураш соҳасида ҳамкорлик ва дипломатик паспорт эгалари учун визаларни бекор қилиш тўғрисидаги хукуматлараро битимлар ҳам қўшилди.

Журналистлар билан учрашувда томонлар кўрилган масалалар юзасидан фикр билдирип экан, Туркия Буш вазирининг ташрифи ва унинг якунларига юқори баҳо берди. Ислом Каримов учрашувлар ўзаро муносабатларни ривожлантиришга янги туртка беришига тўла асос борлигини қайд этди.

Келаси йил декабрда Туркияning Европа Иттифоқига қабул қилиниши билан боялиқ масалалар кўтарилади. Ўзбекистон бу борада Туркияни кўллаб-куватлайди. Зоро, ташки сиёсатининг устувор йўналишларидан бири Евроосиёда улкан савдо мақони яратишга ҳисса қўшиш бўлган Туркияning ЕИ сафидан жой олиши Европани Марказий Осиёга яқинлаштиришда муҳим омил бўлади.

Президент Ислом Каримов террорчilikка қарши кураш мавзўига тўхталиб, яқинда Истанбул шаҳрида рўй берган кўпорувчилик ҳаракатлари муносабати билан Туркия халқи ва хукуматига яна бир бор ҳамдардлик изҳор этди. Кутимаган пайт ва кутилмаган жойда содир этиладиган бундай мудҳиш воқеаларнинг олдини олиш мушкул, лекин ўлимни бўйнига олган террор-

чига қарши кураш — ишнинг ярми, холос. Унинг миясини заҳарлаётган, кўпорувчиларни тайёрлаб, хунрезликни молиялаштираётган манбаларни йўқотмоқ зарур, деди Ўзбекистон Президенти.

Режеп Эрдоган Ўзбекистон раҳбарининг террорчilikка қарши кураш борасидаги саъӣ-ҳаракатларига юқори баҳо берди ва Туркия бу борада мамлакатимиз билан ҳамкорликни изчил ривожлантириб боравершини таъкидлади. Ўзбекистоннинг хавфсизлиги Туркияning хавфсизлигидир, деди меҳмон.

«Дўрмон»даги учрашувлар ниҳоясига етгач, Туркия Буш вазири «Интерконтинентал» меҳмонхонасида икки мамлакат ишбилармон доиралари вакилларининг анжуманида қатнашиди. Режеп Эрдоган турк ишодамларининг йирик делегацияси иштирок этётган бу тадбир кўплаб фойдалари келишувлар билан якунланишига ишонч билдириди.

Юксак мартараби мөхмон Олий Мажлис раиси Эркин Халилов билан учрашди. Мулоқот чоғида парламентлараро алоқаларни янада ривожлантиришга оид масалалар муҳокама этилди.

Режеп Эрдоган Хотира майдонида «Мотамсаро она» ҳайқали пойига гул қўйди. Темурийлар тархи давлат музеини то-мossa килди. Фахрий меҳмонлар китобига дастхат ёзиб қолдирди. В.Чакал номидаги Тошкент авиаация ишлаб ҷиҳарлини бирлашмаси давлат акционерлик жамияти фалияти билан танишиди.

Туркия Буш вазири 20 декабр куни кўхна Самарқандга ташриф буоради. У ерда шаҳарнинг қадимий обидаларини кўздан кечириш, «СамҚочавто» қўшма корхонасида олиб борилаётган ишлар билан танишиши кўзда тутилган.

Анвар БОБОЕВ,
ЎЗА мухбири

OLIY SUD PLENUMI

Oliy sud raisi F.Muhitdinova boshqargan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining navbatdagi plenumida guman qilinuvchi va ayylanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risidagi masala muhokama qilindi.

Shu bilan birga plenum ishida mehnat vazifalarini bajarish munosabati bilan xodimning hayoti va sog'lig'iqa yetkazilgan zararni qoplashga oid nizolar bo'yicha sud amaliyoti hamda fuqarolik protsessual qonunchiligining ayrim normalarini sudlar tomonidan qo'llanilishi masalalari ham muhokama etildi.

Ko'rilegan masalalar yuzasidan qonunlarni to'g'ri va bir xilda qo'llanilishini ta'minlashga qaratilgan tegishli qarorlar qabul qilindi.

VAZIFALAR BELGILANDI

O'zbekiston mudofaasiga ko'maklashuvchi «Vatanparvar» tashkiloti markaziy kengashining plenumi bo'lib o'tdi.

Plenumda «Vatanparvar» faoliyatini bundan buyon ham takomillashtirib borish, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi bilan bog'liq ishlar saviyasini yangi pog'onaga ko'tarishda davlat va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikni mustahkamlash zarurligiga e'tibor qaratildi, kelgusi vazifalar belgilab olindi.

KO'RGAZMA

Poytaxtimizdagi Zamonaviy san'at markazida o'ziga xos fotoko'rgazmada «Suv - bu hayot» xalqaro fototanlovi yakunlari bo'yicha tanlaning eng yaxshi 300 ga yaqin fotosurat namoyish etilmoqda. Mazkur tanlov joriy yiining bahorida BMTning Evropa iqtisodiy komissiyasi va ushbu tashkilotning O'zbekistondagi vakolatxonasi tomonidan e'lon qilinib, Xalqaro chuchuk suv yiliiga bag'ishlangan edi.

Tanlov O'zbekiston Badiyi akademiyasi va Toshkent fotografiya uyi tomonidan Yaponiyaning Xalqaro hamkorlik agentligi /JICA/ hamda «Shteyner inadstriz» kompaniyasi homiyligida tashkil etildi. 2003 yilning mayidan sentyabrigacha o'tkazilgan ushbu tanlovda Markaziy va Sharqiy Evropa, MDHning 19 davlatidan professional va havaskor fotosuratchilar ishtiroy etdi.

Ko'r gazma 28 dekabr gacha davom etadi, keyin esa tanlov ishtiroychilarining eng yaxshi ishlari ko'r gazmasi Jenevada tashkil etiladi.

ANJUMAN

«Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati markaziy kengashida yoshlar muammolari va ularning yechimiga bag'ishlangan respublika ilmiy-amaliy anjumani bo'lib o'tdi.

Tadbirda tegishli vazirlilik, qo'mita vakillari, yoshlar tashkilotlari yetakchilari, mutaxassislar va ommaviy axborot vositalari xodimlari ishtiroy etdi. Anjumanda yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari, siyosiy faoliogi, ma'naviy-ma'rifiy kamoloti, oila, nikoh va reproduktiv salomatlik masalalariaga bag'ishlangan ma'ruzalar tinglandi.

ФИЖДАУВОНИЙНИ ЁД ЭТИБ

Гонлик таълимотида комиллик ғоялари" деб номланган илмий анжуман бўлиб ўтди. Анжуманда аллома ҳаёти ва иш фаолияти, ғоялари ва бугунги ўзбек миллий маънавияти мавзусида

томонидан алоҳида таъкидланди.

Анжуман аллома Фиждувоний тариқатининг оламшумул, умумбашарий моҳиятини амалий жа-

раёнларда намоён этди.

Динора ОРТИКОВА,
ЎЗДЖТУ халқаро журналистика факультети 2-босқич талабаси

Шайҳонтохур туманидаги 20-мактабнинг бошлангич синф ўқитувчиси Гулнозаҳон Хўжаева ўқувчиларга «Болалар хуқуqlari тўғрисидаги конвенция нима?» мавзусида очик дарс ўтмоқда.

Суратда: Г.Хўжаева дарс пайтида.

Бурҳон РИЗО олган сурат.

“ИСТИҚЛОЛ ФАРЗАНДЛАРИ”

Яқинда Хоразм вилоятida “Истиқлол фарзандлари” танловининг 3-босқичи ўтказилди. Унда вилоятнинг туман ва шаҳарларидан ташриф буорган энг иқтидорли ўқувчилар ўзаро куч синашдилар. Танлов Низомига кўра иштирокчилар оғзаки савол-жавоблар асосида синовдан ўтдилар. Тест саволларига жавоб бердилар. Шунингдек, “Тарихий хотира сиз келажак йўқ” деган мавзуда ижодий иш ёзилар. Ўзлари тайёрлаб келган реферат ва альбомларни ҳакамлар ҳайъатига тақдим этдилар. Танловда 9-, 10-, 11-сinf ўқувчилари қатнашдилар.

Вилоят болалар ва ўсмирлар ижодиёти методик маркази тўғарақ аъзоларидан Фароғат Жабборова, Гурлан туманидаги 42-лицейдан Гулноза Абдуллаеваларнинг ижодий баёни сермазмун ва теран фикрларга бойлиги билан эътиборга молиқ бўлиб, юқори баҳоланди. Шунингдек, Фароғат Жабборова томонидан ёзилган реферат “Бу менинг Ватаним”, “Президент асарларини севиб ўқийман”, “Ёшларга ишонч”, “Таълим-тарбия – онг маҳсули” каби мавзуларга бўлинган ҳолда, ҳар бир мавзу атрофлича ёритилганлиги таъкидланди. Қўшкўпир туманидаги I-лицей ўқувчisi Шодлик Йўлдошевнинг реферати ҳам энг яхши ижодий ишларнинг бири сифатида эътироф этилди.

Исмоил ОЛЛАБЕРГАНОВ,
“Хоразм зиёкори”
газетаси мұхаррири

Болалигиданоқ ундаи қилма ёмон бўлади, бундай қилма яхши эмас, деган гапларни эшитиб улғаймаган ўзбек бўлмаса керак. Ҳар бир оиласда болакай туғилиб, катта бўла бошлаганданоқ унинг тарбиясига ҳам алоҳида эътибор бериб келинади.

Энг аввало, катталар томонидан болаларга ҳар бир ишни ўнг қўлдан бошлаш, кийимни ҳам ўнг томондан кийиш, овқатланишни бошлайтган пайтда "бисмилло"-ни айтиш ўргатилади. Тарбиянинг миллий ўзаги нима экан, деб кўпчилик билан сухбатлашдим. Уларнинг аксарияти "албатта динимиз, чунки, фарзандларимизнинг камолга етишлари учун ислом динининг йўл-йўриклидан асрлар оша фойдаланиб келяпмиз", деган фикрларни билдириши. Дарҳақиқат, президентимиз Ислом Каримов ҳам ўз нутқларининг бирида "Агар мендан, нега миллий қадриятларимиз шунча замонлар оша безавол яшаб келяпти деб сўрашса, бу — аввало, муқаддас динимиз хисобидан деб жавоб берган бўлур эдим", деганди.

Халқимизнинг ҳеч бир халқ анъанасига, қадриятларига ўҳшамаган, ҳеч бир миллат ва элатнинг урф-одатларини тақорламаган анъаналари, урф-одатлари, дунёкараши бор. Дейлик, болани ёшлигиданоқ тўғрисўзликка, ҳалолликка, меҳнатсеварликка, бағрикенгликка ўргатиш. Бу нималарда намоён бўлади. Такрор ва такрор бўлсада бундай пайтларда мисоллар билан жавоб бериш тушинарлироқ.

Эндиғина тили чиқаётган болакайга унинг бува-бувиши, ота-онаси, ака-опаси ав-

вало қўлини кўксига қўйиб салом беришни ўргатади. "Асалим, қани амакингга салом бераб кўйчи". Кичкинтоя кўлчаларини кўксига қўядида, чучук тиллари билан салом беради. Бундан завқланган катталар уни суйиб-эркалайдилар, алқайдилар. Шунда у англай бошлайдики, салом бериш яхши нарса, бўлмаса ўтирганлар бунчалик хурсанд бўлмаган бўлардилар. Болакай ҳамма кичкинтоялар сингари мактавга, олқишга ўч. Улғая боргани сайин у уйга келган ҳар

келадиган тарбия усуллари қанақа бўлади?

Маълумки, бугунги кунда барча таълим муассасаларида «Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» фани ўқитилмоқда. Миллий истиқлол ғоясининг қонқонимизга сингиб кетган шарқона одоб-ахлоқ қоидалари билан чамбарчас боғлик эканлиги эътиборлидир. Қоловерса, ушбу фан туркумининг ilk босқичи ҳам «Одабнома» деб аталган. Бугун отаона ўз фарзандига "ҳовлини озода тут" деб ўқтирса, ма-

вал ўз ҳовлиси дарвозасини кишилардан ҳимоялаган ўғил-қиз, сўнгра Ватанини ёт, ёмон ниятили кишилардан муҳофаза этади.

Устоз ўқувчиларининг юрагига Ватан туйғусини ана шундай бир-биридан ёрқин саҳифалар орқали жойлади. Бугун ҳар бир миллат, ҳар қандай давлат раҳбари, ҳар бир ўзини таниган киши ер шарини, ҳаётни, миллатни асрар қолиш учун, унинг бойлигини таъминлаш учун нима қилиш керак, деб ўзига савол бермоғи муқар-

МИЛЛИЙ ИСТИҚЛОЛ ҒОЯСИ ВА МИЛЛИЙ ТАРБИЯ

УЛАР БИР-БИРИГА ҲАМИША БОҒЛИКДИР

бир меҳмонга, қўни-қўшига, кўча-кўйдаги кексаю ўшга салом бераверади. Ана шу одати у билан бирга шаклланиб беради.

Тарбиянинг турли-туман усуллари мавжуд. Кимdir "Фалон нарсаға тегсанг ўлдирман, фалон ишни қилсанг мендан кўрасан, берухсат кетиб қолсанг қайтганингда уйга киргизмайман", дея боласини кўрктиб, ёмон ишлардан қайтарса, кимdir ўз жигарбандини "ёлғон гапирма ёмон бўлади, бирорнинг нарсасини олма бу ўғирлик, ўғирлик эса яхши иш эмас," дея тарбиялайди. Хўш, уларнинг қайси бири тўғри ва бизнинг хусусиятимизга хос? Бизнинг ғоямизга тўғри

ҳалла аҳли эса "мана шу обод гузар бизники, бу ерда сенинг ота-боболарингни хоки ётиди, турпокни авайлабос, маҳалланинг кўркига кўрк кўшиб турган чинор шохларини синдирма, маҳалла аҳли фойдаланаётган сувни булгама" деб ўйт беради. Муаллим эса шахс сифатида шаклланиб бораётган ўсмир йигит-қизлар онгига бу муқаддас юртнинг нақадар улуғлиги, унинг ҳар бир қаричи эъзозга лойиқлиги, бу миллат фаҳр этишга арзигулик алломалари билан ҳам машҳурлиги ҳақида тушунча беради. Аввал уйини озода тутишга ўрганган болакай, сўнгра мактабини ҳам шу йўл билан ободонлаштиради. Ав-

пар. Ба бу саволларига жавоблар ҳам топиб кўймоғи бор гап.

Бугунги ўшларнинг, болаларнинг дунёкараши, тафаккури, оламга назар ташлаши катталарницидан ёки ўтган асрнинг ўшларниницидан кескин фарқ қиласи. Бугун уларнинг кўлида "ДУНЁ" турибди. Яъни компьютер, Интернет тармоғи, турли-туман ахборотлар оқими. Ҳали ўз номи билан бола бўлган ўсмирларни ана шу ДУНЁнинг баъзи салбий жиҳатларидан асраромимиз керак. Бунинг учун эса уларга факат одамийлик сабогини, инсонийлик дарсни беришимиз лозим.

Бугун баъзи бир омиллар ўзлигимизга, миллий анъа-

наларимизга рахна солмоқда. Бир пайтлар муҳаббат тарихи ҳикоя қилинган фильмларни ота-она, бола, бувабуви бирга кўришни ўзига эп кўрмаган бўлса, бугун йиллаб давом этаётган муҳаббат сериаллари тақдири билан кизиқан ота қизидан уялмай сўрайди: «Гвадалупенинг Альфредо билан муносабатлари яхшиландими, уларнинг фарзандлари тақдири нима бўляяпти?» Миллатнинг қиёфаси унинг катта ёшли кишилари тўфайли шаклланади, деб ўйлайман. Ўғил отадан, қиз онадан андоза олиб улғаяди. Илм даргоҳига қадам кўйган ўқувчи эса муаллимларининг тутган йўли, гапирган гапини тақрорлашни хуш кўради.

Бизнинг тугаб-битмас тарихимиз, бой анъаналаримиз, барча ҳалқларни ҳам лол қолдира оладиган кудратга эга бўлган яхши хислатларимиз ҳақида кўп гапириш мумкин. Ва хулоса шундай бўлади:

Аллоҳ таоло бизга ато этган яхшилик, ҳалоллик, мардлик, одамийлик сифатларини болаларимиз онгига мустаҳкам сингдириш ҳар бир ота-онанинг ҳам бурчидир. Ҳадисларда "Ҳеч бир ота-она фарзандига яхши тарбиядан ортиқроқ ҳадя беролмайди" дейилган. Биз ўзимизни, ўзлигимизни асраримиз учун ҳам миллат ворислари — ёшлар қалбига миллий ғояларимизни чукурроқ сингдиришимиз шарт.

Тарбиянинг миллий ўзаги оила, маҳалла, мактаб ҳамкорлигидаги ривож топади. Буни бир дақиқа бўлса-да, унтишга ҳаққимиз йўқ.

Шарифа МАДРАХИМОВА

МЕН ВА МАКТАБИМ

Мактабим! Бунча гўзал маскансан! Бағрингда Ватанинг фарзандларининг энг бахти оллари ўтади. Улар шу ерда етуқ инсон бўлиб вояга етадилар.

Мактабим! Мен ҳам фаҳр ва ифтиҳор билан сенинг болаларга билим берадиган устозларнингдан бириман, дея олармиқанман? Буни, албатта, вақт кўрсатади.

Илк бор мактабга қадам кўйган куним бир умр ёдимдан чиқмайди. Мактаб раҳбари Хава Муслимовна мени фойеда очиқ юз билан қарши олди ва ўз хонаси томон бошлади. Илк бор устоз бўлиш масъулияти ва фаҳрини шу вақтда ҳис қилганинг. Мактаб раҳбари менга қуидагиларни ҳикоя қилиб берди:

"Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов туманидаги Обид Содиков номидаги "Иқтисодий таълим йўналишидаги синфлар мавжуд бўлган" 249-умумталим мактабида 1975 йилнинг 1 сентябринда или бор кўнгироқ чалинган ва унинг очишлишида давлат арабби Шароф Рашидов қатнашган. Ўтган ўқув йиллари давомида мактабни таоммуган ўғил-қизлар бугунги кунда мамлакатимизнинг турли вилоят ва туманларида юртимиз иқтисодини ривожлантиришида ўз хиссаларини кўшишадалар."

Мен 1999-2000 ўқув йилида педагогик фолиятимни бошладим. Жамоанинг самимий муносабати иқтисод фанини ўқувчиларга тушунтириб беришимда яхши натижага бера бошлади.

Илк бора ўтган биринчи дарсим ҳамон эсмада. Ўшанда 11-А"-синфида "Мустақиллик" дарсини ўтганди. Қалбимдаги ҳаяжон мени шу куни узоқ вақт тарқ этмади. Ўқувчиларнинг менга

бўлган ишончи уларнинг кўзларидан билинади. Шу тариқа йиллар ўтди. Мен мактабнинг ҳақиқий аъзосига айландим. Мактабдаги таълим-тарбия жараёнининг бориши ҳамманинг, шу жумладан, менинг доимий диққат марказимда бўлади. Мактабдаги ҳар бир ўтилган яхши дарс ўқувчининг келажагига кўйилган пойдевордир. Шуни хисобга олиб, ўз педагогик фолиятимда куйидаги лордан фойдаланмоқдаман.

"Саёҳат" дарслари ўқувчилар учун ахратилган амалий машғулотлар даврида олиб борилади. Дарс туманимиздаги "Уйжойхамғармабанк" ёки Собир Раҳимов туманидаги банк (шаҳар филиали)да ўтказилади. Бунда ўқувчилар тўғридан-тўғри, банк хизмати билан танишадилар. Ёки болалар билан кичик корхона тузмоқчи бўлиб (ўйин тариқасида), бандан пул оламиз.

Ўқувчилар банк хисоб-китобини компьютер ёрдамида ишлаб чиқадилар. Биз қанча фойда оламиз, банк қанча олади. Агар зиён бўлса-чи, биз қанча қарздор бўламиз. Бу каби ўйинлар ўқувчиларнинг мавзуни яхши ўзлаширишида фойда беради.

Ўтган ўқув йиллари давомида мактабга кўплаб меҳмонлар келди. Турли тадбирлар бўлиб ўтди. Мактаб давлат аттестациясидан ўтди ва банк синфлари бўлгани учун "Иқтисодий таълим йўналишидаги синфлари мавжуд бўлган мактаб" мақомини олди. Бу эса, ўз навбатида, менинг ва жамоамис олдига ҳам юксак вазифаларни қўяпти.

**Муборак КУРБОНОВА,
Тошкент шаҳар Собир Раҳимов
туманидаги 249-умумий ўрта таълим
мактабиминг иқтисод фани ўқитувчиси**

Бухородаги тасвирий ва амалий санъат лицей-интернатига 248 нафар ўғил-қиз миллий ва замонавий ҳалқ чолғу асбоблари ҳамда сураткашлик, ҳайкалтарошлиқ, ҳунармандчилик сирларини ўрганиб келмоқдалар.

Суратда: шу лицей-интернатнинг тасвирий санъат фани ўқитувчisi Жалил Марданов 5-сinf ўқувчилари—Зулфизар Орилова ва Миршод Ёмғировларга сурат чизиш техникасини ўргатмоқда.

Зебинисо КУРБОНОВА олган сурат

Таникли олим ва педагог, давлат ва жамоат арбоби, техника фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон қишлоқ хўжалик фанлари академияси, Халқаро олий таълим академияси, Нью-Йорк фанлар академияси академиги, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Оқил Салимовни яхши билган, мулоҳотда бўлган, узок йиллар бирга ишлаган ҳамкаслари, шогирдлари у кишининг тийнати, хислати; фаолияти, иш устуби, раҳбарлик истеъоди, турфа фазилатлари ҳақида кўп ва узоқ гапиришиади, ибратли воқеа, лавҳаларни марок билан ҳикоя қилишиади.

Камина бу инсонни адиб ва журналистлар, олим ва педагоглар йигинларида бир неча бор кўрган, баъзи нутқ ва маърузаларини тинглаган бўлсан-да, ўзлари билан беш ё олии мартагина учрашган, сухбатини олганиман. Ва бу қиска мулокотларнинг ҳар бири менда чукур таассурот қолдиран. Шулардан тўртасининг тафсилотини келтириб ўттай. Учтаси икки олим — О.Салимов билан F.Саломовнинг илиқ, самимий муносабатларига доир бўлгани боис алоҳида ибратли.

Биринчи тафсилот. 1992 ийил ноябрь ойи бошларида ТошДУ (хозирги ЎзМУ) маданият саройида кўшни икки йирик олий ўкув юрти вакиллари иштирокида Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллигига багишлаб, йигилиш ўтказилган эди. Президентимиз Ислом Каримовнинг журъати, жасорати, сайдъ-ҳаракатлари билан собиқ марказ тўкиб чиқарган "Пахта иши", "Ўзбек иши", "Рашидовчилик" деган тавқи лаънатлар олиб ташланган, соҳта кампанияларга чек қўйилган, Шароф отанинг пок номи тикланган, халқнинг руҳи тетик кезлар...

юзи ёришиб кетгани, таъсирлангани, хурсанд бўлгани кўпчиликка дарров сезилди...

Иккинчи тафсилот. Орадан кирқ кунлар чамаси вақт ўтган, аниқроғи, 1992 ийл 11 декабрда ўша маданият саройида Тошкент давлат университети ва Республика Ёзувчilar уюшмаси ташаббуси билан таникли олим, профессор Файбула Саломов таваллудининг 60 йиллиги нишонланди. Зал олим, адиб, талаба, муҳислар билан тўлган эди. Тошкент давлат техника университети ректори, профессор О.Салимов ярим соатча ўтириш

(1996-1997 ийларда) чоп этилишига бош-қош бўлдилар, йиғинларда кўп бор тарғиб-ташвиқ қилдилар, олий ва ўрта маҳсус ўкув юртлари кутубхоналарига бир қанча нусхадан тарқатиш ҳақида кўрсатма бердилар. "Толибнома"га матбуотда ўнга яқин тақриз чиқди, ўкувчилардан кўплаб хатлар келди, "Дўконлардан тополмаяпмиз, яна қачон нашр этилади?" мазмундаги хатлар ҳам бор.

Тўртинчи тафсилот. Академик О.Салимов таваллудининг 75 йиллиги олдидан Тошкент

Fanimiz fidoyilar

баландликлари, ўнқири чўнкирлари, лойжалари ва ҳаттоки, ноҳоклилари ҳам бор. Бу лойжалар оёғимизга чирмашига, баданимизга ёпишишга, юзингизда бир умрга кетмайдиган дод бўлиб муҳрланиб қолишга уринади. Бу йўллардан кирланмай ўтишнинг ўзи катта фазилатdir. Оқил Умурзокович бирон жойига гард юқтирамай покизалигини сақлаб келапти.

Йўқ, мен Оқил Умурзоковични бутун умрида бир марта ҳам хато қилмаган, бенуқсон, бекаму-кўст инсон, деб айтмоқчи эмасман. Негаки, адашасмлик, нуқсоңизлик факат Оллоҳнинг маҳрига тушган. Беайб — Парвардигор. Бандасики бор, албатта, адашади. Аммо адашишда адашиш бор.

Оқил Умурзокович эсини таниб, улғайиб, одамлар жамиятiga қадар кўйганидан бери шу пайтга қадар бирор одамнинг гийбатини қилиб, бирориннинг молини тортиб олгани, бирорни қон қаҳшатгани йўқ, ҳасад ва баҳиллик кўчасига кирмади, дўйстларига хиёнат қилиб, уларни ҳоҳга итармади. Яқинларига, шогирдларига, ёрдамга муҳтож одамларга ёрдам

билиан уқтирап ва бажарилишини талаҳ қиласди.

Институтимиз жамоаси учун энг кувончли кун Оқил аканинг машъум воеалардан кейин қайта ўз лавозимига келиши бўлди... Домлани ўз хизмат хонасига таклиф қилганимизда, ундаги буюм ва жиҳозлар олдинги, бирламчи кўркини кўрсатиб тураг, очик қолган календар вараги эса Оқил ака қули билан ўша кунда ва вақтда ёзилган режаларни ёритарди... Канцелярия жиҳозлари, кабинет безаклари — биз сизнинг омон келишингизни кутгандик деган маънони ифодаларди... Бу ҳолат, манзарани кўрган Оқил ака юрак тўлқинларини бошқара олмади...

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Олий Мажлис депутати

•

Оқил Салимов билан 1950 иили МАДИ аспирантурасига киришда танишганимиз. З ий ичидаги яқин бўлиб кетдик.

Оқилнинг диссертацияси "ЗИЛ-120" двигателининг Ўрта Осиё иссиқ иклимида ишлашини ўрганишга бағишиланган эди. Ўтказилган тажрибаларда мен ҳам қатнашганим. Оқил кўп тажрибаларни бевосита Ўрта Осиёда ўтказди. Дўстим диссертацияни ўз вақтида муваффақиятли ёқлади, двигателлар бўйича ийрик мутахассис, фан доктори бўлди. 7 монография, 76 тадқиқот ёзди, фан номзодлари, докторларини тайёрлади. Анчаси академик, илм-таълим даргоҳлари раҳбари, давлат ва жамоат арбоблари. Юзлаб шогирдларга сабоқ берди. Хайрлашув пайтидаги кичик зиёфатда қадаҳ кўтариб, "Катта кемага — катта сафар муносаби" деганим эсимда. Айтганим келганидан хурсадман. Кейин ҳам Тошкентда, Москвада учрашиб турдик. Оқил кўп ва самарали ишлайди, у — иш, амалиёт одами.

Алексей ХАЧИЯН,
МАДИ (Москва) профессори

•

Тўпламга мақола ёзиб берган 50 дан ортиқ муаллим (олим, адиб, педагог, ижодкор)ларнинг бари инсонпарвар, фидойи инсоннинг барча ишларидан берилади, қалби пок инсонни ҳеч қанақа давр найранглари ўзгаришириб юбора олмас экан. Одамларнинг кусури учун ҳамиша ҳам жамият жавоб беравермагани каби жамиятнинг кусури учун ҳам айрим одамни жавобгар дейиш нотўриди.

Абдулла ОРИПОВ,
**Ўзбекистон Қаҳрамони,
Халқ шиори**

•

— Оқил акани ўтган асрда Ўзбекистон раҳбариятида нуғузли лавозимда фаолият юритган йилларидан биламан. Энди шу нарсага икрор бўлмоқдаманки, имони бут, қалби пок инсонни ҳеч қанақа давр найранглари ўзгаришириб юбора олмас экан. Одамларнинг кусури учун ҳамиша ҳам жамият жавоб беравермагани каби жамиятнинг кусури учун ҳам айрим одамни жавобгар дейиш нотўриди.

Сайди УМИРОВ,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети кафедра мудири,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийиси, ёзувчи

ЯШАШ, ЯРАТИШ, ЯҲШИЛӢК САНӢАТИ

ди-да, соат тўртга мажлис чакириб қўйгани, юбиярни университетга алоҳида таклиф қилишини айтиб изн сўради. Чиндан ҳам, кўп ўтмай маҳсус тақлиф қилдилар. Устознинг хурматини ўтказиди.

Учинчи тафсилот. Бир куни Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги ижтимой-гуманитар бўлими бошлиғи "бир келиб кетсангиз", деб қўнғироқ килди. "Файбула Саломов ҳақидаги рисолангизни қизиқиб ўқиганди. Истиқлол даври ёшлари, талабалари ҳақида бир китоб ёзиб берсангиз", дедилар. Таклиф учун раҳмат айтиб, "Кўлимдан келганча бирор нарса ёзарману, лекин бу ишнинг ҳавосини олган, қалами зўр бир Устозим бор, Файбула Саломов, шу одам бош кўшса", дедим. Келишдик. Айтилган вақтда учрашиб вазир олдига кирдик. Оқил Умурзокович, кўз таниш эмасми, жуда илик кутиб олдилар, очилиб сұхбат бердилар, кейин "Хозирги ўшларимиз, талабаларимиз ҳақида бир китоб ёзишга ўтиён, зарурат катта, лекин бу китоб китобий бўлмасин, баландпарвоз гаплар керак мас, ҳаётый мисоллар, ибратли воқеалар, миллий анъаналаримиз асосида табиий, самимий, мароқли ҳикоялардан ташкил топсин, йигит-қизларни Ватанга, миллатга, одамларга мұхаббат, тарихимиз, қадриятларимизни қадрлаш руҳидар тарбиялашга хизмат қилисн", дедилар. Файбула ака ишонч учун миннадорлик билдириди, қўлдан келгунча яхши бир китоб ёзишишизга вайда берди. Мавзу, муаммолар белгилаб олинди. Ва Устоз китобнинг асосий қисмини ёзи, мен бу ишда домлана бакамти бўлдим. Оқил Умурзокович "Толибнома"нинг "Шарқ" матбаа концернида икки марта

автомобил йўллар институти раҳбарияти бир китоб тайёрлаётганини ёшишиб, ҳамкаслим тавсиясига кўра, бир мақола ёзиб бергандим, тўпламнинг масъул муҳаррири, ТАЙИ ректори, профессор С.Қодировга маъқул тушганини айтишиди. Ректор билан мулокотда, тўплам тузиш борасида камтар тажрибадан келиб чиқиб, бир-икки мулоҳаза, тақлифлар айтган бўлдим, шу-шу ушбу савобли ишга даҳлор бўлиб қолдим. Келган мақолаларни ўкиш, таҳрир асносида Оқил Умурзокович билан бир-икки сұхбатда бўлиб, бу Инсоннинг ақл-заковати, юқсак маданияти, камтарлиги, бутун онгли ҳаётини эл юрт равнақига, одамларга яхшилик қилишга бахшида этганига, турфа сифатларига қойил бўлдим.

О.Салимов ҳақида ёзилган мақолалардан айрим парчалар.

— Оқил менинг Ўзбекистондаги содик, соғдил ва тантидўстларимдан. Оқилдаги ўзбекларга хос нозиктаблик, дид, самимий бағрикенглик, фаросат, мулозазакорликнинг ўзи бир дунё.

1997 ийли Брюсселда қаттиқ тобим қочди. Биз излаган доридармоннинг топилиши анчайи кечди. Кутилмаганда ан-қонинг уруги бўлган дорини Оқил қаердандр топиб юборибди. Бошим осмонга етди. Дарвоқе, мен унга бу ҳақда айтмаган эдим.

Чингиз АЙТМАТОВ,
Кирғизистон халқ ёзувчиси

— Инсон умри узун йўлга ўхшайди, бирок бу йўл чаманчаман сочишган гулзорлардан-гина иборат эмас, унинг паст-

ПРОКУРАТУРА ХОМИЙЛИГИДАГИ МАСКАН

Самарқанд шаҳридаги 9-мехрибонлик уйини республикада яхши билишади. Чунки бу уйда ташкил этилган "Мустақиллик гунчаси" мусиқий дастаси 4 йилдан бўён меҳрибонлик уйлари ўртасида ўтказиладиган санъат фестивалини бошлаб беради.

Лекин, гап ҳозир ушбу даста ва унинг ютуқлари ҳақида эмас. Меҳрибонлик уйида тарбияланадиган болакайларнинг санъат оламидаги илк муваффақиятли одимлари бу ерда амалга оширилаётган ибратли тадбирлардан бир саҳифа, холос.

Маълумки, Самарқанд вилояти ҳокимилиги меҳрибонлик уйларининг моддий-тех-

ник базасини янада мустаҳкамлаш, уларда тарбияланадиган болалар учун талаб этиладиган шароитларни тўлиқ яратиш бўйича зарур деб топилган барча тадбирларни амалга оширмоқда. Ушбу тадбирлар сирасида меҳрибонлик уйларига кўрсатилаётган ҳомийлик ёрдами алоҳида ўрин тутади.

Бизнинг уйимизни вилоят прокуратураси жамоаси оталиқقا олган, — дейди 9-мехрибонлик уйи директори Матлуба Исмоилова. — Уларнинг самимий ва беғараз кўмаклари туфайли турли сабаблар боис ота-она меҳридан бевақт жудо бўлган болалар яна меҳр оғушидалар.

Сулаймон ҲУСАИНОВ

Маълумки, эшик қоқиб кириб келаётган янги ийлимин Президентимиз томонидан "Меҳр-муруvvat иили" деб эътироф этилди. Бу бежиз эмас. Ўзбек ҳалқида азал-азалдан меҳр-оқибат, саҳоват каби инсоний фазилатлар мавжуд бўлиб келган. Бугунги кунда ҳам ана шундай саҳоватли кишилар ора-

ни кўрди ва бу ишни туман ҳалқ таълими бўлими маънавият ва маърифат ишлари бўйича услубчи-назоратчиси Орифjon Тўлановга топширди. Орифjon бу боланинг ҳужжатларини расмийластириб, Андикондаги меҳрибонлик уйига қўйиб келиш учун олиб кетаётганда, бола йиғлаб илтико билан ёлворди: "Жон

бўлди. Ахорбек Шокировни ўша кундан бошлаб Орифjon тарбияламоқда. Янги ўғил Ахорбекка ўкув қуроллари, кийим-бош олиб бериб, кишлоғидаги Алишер Навоий номидаги 27-мактабнинг 3-синфиға жойлаган эди. Ахорбек ҳозир шумактабнинг 5-синфида намунали хулқ ва аъло баҳолар билан ўқимоқда. Орифжоннинг олиб ўғли бир-бирлари билан

РАҲМАТ СИЗГА, ОРИФЖОН!

мида кўпчиликни ташкил қиласди.

Андикон вилояти Марҳамат тумани ҳокимлигига 2001 йил март ойининг сўнги кунларида ёшгина бир жувон кириб келди. Кўхликкина бу аёл 8 ёшлар чамасидаги бир ўғил болани етаклаб олган эди.

У бошидан кечирган воқеаларни бирма-бир баён қилиб, боласини ташлаб кетишини айтди. Туман ҳокимлиги вояга етмаганлар билан ишлажома-сияси билан меҳрибонлик уйига топшириш чора-тадбирлари-

тоға, мени "детдом"га олиб борманг, бир марта галимга кулоқ солинг". Боланинг йиглаб ёлво-ришидан кўнгли бузилган Орифjon Тўланов унга қараб: "Менга ўғил бўласанми?" деди. Бола севинганидан кўзлари ёниб кетди ва Орифжоннинг кучоқлади. Бу воқеа 2001 йил 4 апрель куни бўлган эди. Орифjon болани ўз уйига умр йўлдоши Буйшахонга олиб келди. Буйшахон янги фарзандини хушумошалик билан кучоқ очиб кутиб олди. Орифжоннинг ёлғиз қизи, 5-ўғли бор эди. 6-ўғил уларга шерик

инонг бўлиб, ота-онасига содик бўлиб яшашмоқда.

Орифjon бир ўғлини ўлантириб, бир қизини турмушга чиқарди. Бир боланинг иккичи хонадонга бориб яшаб кетиши осон эмас. Ҳаммасини енгиг мана шундай шароитда олти ўғил билан кечирсанда олти ўғил бор эди. Орифжоннинг ёлғиз қизи, 5-ўғли бор эди. 6-ўғил уларга шерик

Абдурасул ЭРАЛИЕВ,
Халқ таълими
аълочиси

КОЛЛЕЖЛАРДА ЯПОНИЯЛИК МУТАХАССИСЛАР

тилган касб-ҳунар колледжлари фаолиятини ўрганишдан иборат, — дейди Кейжу Томинага. — Япониядан келтириладиган жиҳозларга бўлган талаб ва улар ўрнатиладиган хоналарни кўздан кечирдик. Умуман, вилоятдаги барча қишлоқ ҳўжалиги коллежлари бизга манзур бўлди. Замонавий коллеж биноси, унинг хоналари давр талабига тўла жавоб беради. Айниқса, Зоминдаги қишлоқ ҳўжалик коллежининг имкониятлари юқори. Биз бу ерда чорва моллари учун курилаётган мажмуа комплекс қурилиш лойиҳаси билан танишидик. Келгусида бу ерда чорвачилик маҳсулотларини қайта иш-

ладиган цех барпо этилади. Назарий ва амалий машғулотлар бевосита ишлаб чиқариш майдончасида амалга оширилади. Биз жиҳозлар ўрнатиладиган хона қурилишига зарур бўлган ўзgartishiшлар кири-

машғулотлар ўтказиш учун қулини ўргандим. Замонавий коллежларнинг бунёд этилиши юрtingизда таълим-тарбия тизимини ривожлантиришига юксак эътибор бериладиган дарак беради.

— Япония халқаро ҳамкорлик банкининг UZB-P6 имтиёзли кредити асосидаги "Ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш" лойиҳасига кўра вилоятимизга ташриф буюрган Япониянинг Сумитома корпорейшн компанияси-нинг М.Усматсу, А.Кабуяши, Г.Коно, М.Матцубра сингари мутахассислари Пахтакор, Дўстлик, Мирзачўл, Зарбдор, Бахмал ту-

Xalqaro hamkorlik

тиб, ўз маслаҳатларимизни бердик.

— Назарий машғулотлар ўтказиладиган кенг ва ёруғ хоналар замонавий жиҳозларимизга тўла мос келади, — дейди япониялик мутахассис Наоко Ода. — Мен кўпроқ ўқувлаборатория ишлари учун жиҳозлар ўрнатиладиган хоналарнинг тузилиши,

Ўғил-қизларни мактабдан, синfdan ташқари ишларга, тўғаракларга, турли хил беллашувларга жалб этиш ўқувчилар саводхонлигини оширишда мухим омил ҳисобланади. Бу ҳақиқатни яхши англagon Сирғали туманинг 17-умумий ўрта таълим мактаби жамоаси ўқувчилар ўтасида танловлар, баҳс-мунозарали кечалар ўютишини одат тусига айлантириб боришаётди. Натижалар эса чакки эмас.

Суратларда: илм масканинг 7-синфлари ўқувчилари ўтасида ўтказилган синflараро беллашув жараёнидан лавҳалар акс эттирилган.

Зафар БАКИЕВ
олган суратлар.

(Davomi.
Boshi o'tgan sonda)

Mualif dunyoda uyg'iqoq vijdon, imyon bilan yashashga da'vat etayapti. Tug'ul - benihoya samimi, Ular butun dunyoga xayrioxilik istagan pokiza qabdan chiqqan hislardir. Birinchini bandning birinchi misrasiagi «namlik» - «g'amlik» - «alamlik» tarzidagi ichki qofiyalar, uchinchi satrdagi «hasratda» - «nadomatda» kabi ichki qofiyalar she'ra alohida ohangdorlik, shaxsiylik bag'ishlagan. She'ning ikkinchi bandi to'lig'icha chin oshiqning bezovta ruhi ifodasi deyish mumkin. Shoir olanga oshiq ko'zi bilan sergak va beg'araz qaragani uchun ham boshqalar payqamaydigan «turlu-turluk alomatlar»ni ko'radi. Qofiya vazifasini bajargan «alomatlar» - «jarohatlar» so'zlarining misra o'tasida kelishi va «bo'ldi paydo», birkasmasing takrorlanishi diqqatni bordan o'ziga tortadi. Ayni vaqtida, band o'quvchini benihoya saminiyati bilan ham rom etadi:

**Turluk-turluk alomatlar
bo'ldi paydo,
Yuragimda jarohatlar
bo'ldi paydo,
Bu dunyoda lazha foriq
bo'limqoq qaydo?**
Nechuk iloj etorimni bilmam,
do'star.

She'ning uchinchi bandida «kechalar», «kunduzlari» singari tazod san'atidan foydalishan va «bo'lsam» so'zinig takror kelishi mualif ruhiyatidagi qat'iyat va shiojatning bo'rtiq ifodalishiga olib kelgan:

**Xos qullardek kechalar
qoim bo'lsam,
Mardonlardek kunduzlari
soim' bo'lsam,
Kechalar orom olmay,
rabbin desam,
Nechuk iloj etorimni bilmam,
do'star.**

So'nggi bandagi shoir go'y o'zining ma'nava-yasvavufty dasturini bayon qiladi. Uning ketmon chopib non yemagan kishini dehqon demagantardik, shoir ham o'z jonini haq xizmatiga bag'ishlamasa, oshiq deyilmasligi ifodasi o'quvchida mualif shaxsiga mehr uyg'otadi:

**Qul Xoja Ahmad haq
xizmatida Jon bermasa,
Dehqon emas, ketmon
chopib, non yemasa,
Ochilmag'ay, gul g'unchasi
nam bo'limasa,
Nechuk iloj etorimni bilmam,
do'star.**

She'nda Alloh yo'liga kirgan odamning qat'iyati ham, uning ojizu chorasizligi ham ajib bir saminiyati bilan tasvir etilgan.

Hikmatnarning ko'pinchali qismi qadim an'anaviy to'rtlik usulida bitilgan. To'rtliklarni dastlab xalq og'zaki ijodi namunalarida uchragan. Oshiqqlar, temralar, laplar, ko'pincha, to'rtlik shaklida yaratilgan. So'ng she'rlarini bu turda bandlashtirish yozma adabiyotga o'tgan. Aksariyat hikmatlar barmoq vaznida yozilgan. Bu vazn ham eski turkiy she'r vaznidir. Jumladan, hozir ko'rgan she'r namunamiz hijoning o'n ikki (4-4-4) qili vaznida. Ya'ni: ko'zim-nam-lik (4), di-lim-g'amlik (4), Jon-a-lam-lik (4). hikmatnarning 14 (7-7), hatto 16 (8-8) hijoli ko'rinishlari ham uchraydi.

Ahmad Yassaviy she'riyatidagi obrazlari tuzilishi ham tasavvuf ta'llimoti bilan, ham og'zaki ijod an'analari bilan chambarchas bog'lanib ketgan. Masalan, she'rlarda uchrovchi pir, davesh, oshiq, obid, oqil, zohid, ishq, tolbi, ummat, rasul, shayton, imyon kabi obrazlari bevosita tasavvuf bilan bog'langa, yo', rabot, karvon, o'q kabilari og'zaki ijod an'analari bilan aloqador holda yuzaga kelgan.

«Devoni hikmat»dan

«Munojotnama» ham joy organ. Munojot asli she'rening bir turi. Lug'aviy ma'nosi «najot» - yordam so'rashdan olingan. Ko'pincha, Allohdan qilinadigan iltijolarga munojot deyilgan. Lekin bu yerda gap hikmatlar haqida boradi. Mualif hikmatlarning xalq orasiga yollishini istab, Alohra murojat qildi. Bu bilan mazkur hikmatlarning «ma'niyi Qur'on», «kon'i hadis» ekanligini, Alloh kalomi va payg'ambar sunnatining shari'ekanligini ta'kidlamoqchi bo'la'di. She'r aruz vaznida yozilgan. Chunonchi:

**Ma-ni-hik-mat-la-rim-far
mo-ni-sub-hon,
v - - v - - v -
Ma-fo-iy-lun ma-fo-iy-lun fa
uv-lun**

**H-qub-uq-sang-ha-ma-ma
ni-yi-Qur'-on.
v - - v - - v -
Ma-fo-iy-lun ma-fo-iy-lun fa
uv-lun**

She'r hazaj bahrida bitilgan. Hikmatlarning ayrimlari g'azal yo'lida yozilgan. Ya'ni: she'ning birinchi baytdagi satrler o'zaro (aa, bb, vv, gg tarzida) qofiyalanan masnaviy hikmatlar ham bor. Ular ham, tabiyiki, aruz vaznida. Masnaviy hikmatlarning vazni «Munojotnama»ni esga soladi. G'azal hikmatlarni esa, har xil. Masalan, hazaj vazninining solim (to'la) shakillari ham uchraydi. Chunonchi, «Qul Xoja Ahmad», «Xoja Ahmad», «Miskin Ahmad».

Oxirgi baytda taxallus keladi.

AHMAD YASSAVIY

(1166-yilda vafot etgan)

Ta'kidlash kerakki, hikmatlarning hammasida taxallus bor.

To'rtliklarni tarkib topgan hikmatlarning adadi ham har xil: besh banddan yigirma besh bandgacha boradi. G'azal hikmatlarning hajmi olti baytdan o'n uch baytgacha. Hikmatlar orasida bayt misralari o'zaro (aa, bb, vv, gg tarzida) qofiyalanan masnaviy hikmatlar ham bor. Ular ham, tabiyiki, aruz vaznida. Masnaviy hikmatlarning vazni «Munojotnama»ni esga soladi. G'azal hikmatlarni esa, har xil. Masalan, hazaj vazninining solim (to'la) shakillari ham uchraydi. Masalan:

**Qaro kundur o'shal soatki,
dunyodan safar qilsang,
v - - v - - v - -
mafoiyun mafoiyun
mafoiyun mafoiyun**

Zanar farzand molu mulking
borisindan guzor qilsang.

**v - - v - - v - -
mafoiyun mafoiyun
mafoiyun mafoiyun**

Lekin «Devoni hikmat»da bu vazn talablariga hamisha ham riyoq qilinavermaydi. Och qofiyalar, qofiyasiz ochiq satrlar, fe'l qofiyalar ko'p uchraydi. Bu hol hikmatlarning she'rlarini haqida yozilgan. Larning birida Ahmad Yassaviyning 4400 hikmat yozganda ishora qilinadi:

**Qul Xoja Ahmad har bir
so'zing dardga darmon,
Toliblarga bayon qilsam,
qolmas armon.
To'rt ming to'rt yu hikmat
aydim, haqqan farmon,
Farmon bo'lsa, to'o'guncha
so'zlasam man.**

Hikmatlarning tili Ham XII asr tilli emas. Asrlar osha o'zgarib, yangilanib, davrga moslashib borgan. Bu ishti Yassaviy muxlisleri - davreshlar qilganlar, albatta. Shularga qaramasdan, «Devoni hikmat» birgina O'rta Osiyo xalqlar emas, butun turk olami ma'nayitining bugungi misolda ko'plab topiladi. Shota

kabi taxalluslar bilan berilgan hikmatlar qatorida Azimxo'ja, Faqiry, G'aribiy, Xolis, Hoji Solih, Igoniy, Qul Sharifiy, Sayfiddin, Zalily kabi ko'plab boshqa ijodkorlarning asarlari ham uchraydi. Hikmatlarning umumi soni hozircha 250 atrofida. hikmatlarning adadi bundan anchu ko'p bo'lishi ham mumkin. Ularning birida Ahmad Yassaviyning 4400 hikmat yozganda ishora qilinadi:

**Ey, koshifi haqoyiq
asrori sodeqin,
Vey, voqifi daqoyiq,
mushkbo'y xoriqin.
Rushd tariqi, hodiyi irshod
tolibin,
Ey, qulzumi hidoyat,
burboni oshiqin,
Keldim g'ubori dargahinga
surgali jabin,
Ey, maxzani karomatu
sulton il-orifin.**

Ey, eng ishonchli sirlar haqiqatini bizga oshib berguvchi. Vey, butun vujudidan mushk hid taralib turgan, eng nozik qulmaga qalib saqlanib qolgan buyuk san'atkorlar jahon adabiyotini misolda ko'plab topiladi. Shota

Rustaveli, hatto Shekspir asarlaring qo'lyozmali saqlangan emas. Bu hol ularning buyukligiga soyda solgan emas. Qolaversa, Navoiyki hazrati Yassaviyga shu qadar yuksak baho bergan, shogirdi Sulaymon Boqirg'oniyliging hikmatlarni algab tilga organ ekan, Yassaviyning qurashida Ahmad Yassaviy hikmatlarning kelishida qiluvchi sheri'larining maydonga kelishida Ahmad Yassaviy hikmatlarning hal qiluvchi o'rni ni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari samarali izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

**1. Mutasavivf shoirning so'fiyona qarashlarini oshib qo'lg'ulash
sho'inxalqining qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:**

**2. Mutasavivf shoirning so'fiyona qarashlarini oshib qo'lg'ulash
sho'inxalqining qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:**

3. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

4. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

5. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

6. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

7. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

8. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

9. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

10. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

11. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

12. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

13. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

14. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

15. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

16. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

17. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

18. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

19. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

20. Ahmad Yassaviy hikmatlarning qurashida hal qiluvchi o'rni ko'kidaylidar. Tatar-boshqirdilar Shamsiddin Zaki, Abdurahim O'rta Emaniy, Qayum Nosiriy, Rizo Fakkardin kabilar ba'tsirni e'tirof etildar. O'zbek adabiyotida Yassaviy an'analari izlar qoldirdi. Jumladan, bu an'analari quyidagi yozilishlarda ko'za tashlanadi:

Тунлари уйқум қочиб, сиқишиб кетаман. На сұхбатдошын бор, на сирдешим. Даадам ўз дарди билән овора...

Опамнинг түйига келломағанингиз яхши бўлмади-да! Қизни онасиз узатишни ҳеч кимнинг бошига солмасин экан. Уша пайти опамнинг кўзига на сиз юборган мол-дунё кўринди, на амма-холалар...

Ушбу мактубни ёзи-

лайди", деб бир-бирларига шивирлашларидан гурурим ортади.

Мана, кунлар, ойлар, йиллар ўтди. Аҳвол ҳамон ўшаш-ўша. Дугонадарим буфетдан куниса 100 сўмлик егулик харид қилишади. Мен эса ҳоҳлаганимча... Лекин энди улар менга эмас, мен уларга ҳавас қиласан. Уларнинг оналари бор. Менинг эса...

Аяжон, уйдан чиқиб кетганингизе ҳам уч ўйдан

УЙГА ҚАЙТИНГ, АЯЖОН!

шимдан олдин ҳисоблаб чиқдим: сиз билан дийдор кўришмаганингизе минг кун, минг тун бўлибди. Баъзан бардошимга қойил қоламан.

Бошида сиз юборган пуллар, шу пулларга сотиб олинган кийим-кечаклар билан овундим. Ҳатто сизнинг Европада ўз ҳақини талашиб топиб, менинг ҳарсага зор қўймал ўстистрағанингиздан гурурланиб ҳам юрдим. Кейин ҳамма-ҳаммаси жонимга тегди: менга фақат сиз, сиз керак бўлиб қолдингиз, аяжон!

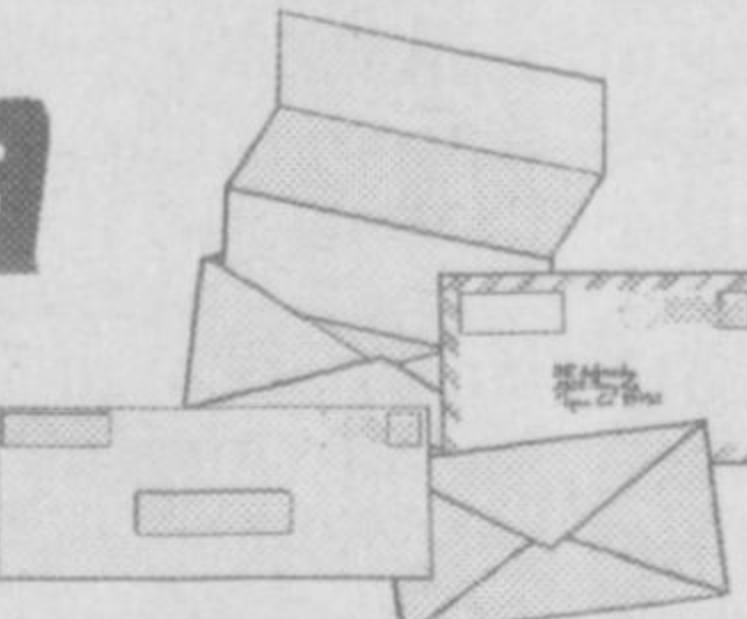
Илгари 100 сўмгина пулни қўйида тутиб, қимтишиб мактаб буфетига кириб келгай: дугонадаримга гурур билан бокардим. Шунда уларнинг менга ҳавас билан тикишиларидан, "онаси чет элда иши-

ошашти. Ҳавас қилганларингизга эришгандирсиз, орзуларингиз амалга ошиб бўлгандир. Лекин мен шу айрилиқ йилларидан бир нарсан тушундимки, дийдор ўрнини ҳеч нарса босомас экан. Сизнинг дийдорингизни қўмсашибдан, соғиниб яшашдан тўйиб кетдим, аяжон!

"Сен учун, сенинг келгуси баҳтинг учун бегона юртларда юрибман, қизим", дейшишингиз мумкин. Агар баҳт дегани сизнинг дийдорингиздан йиллаб бегоналик дегани бўлса, мен бундай баҳтдан кечдим. Уйга қайтинг, аяжон, одамлар қатори бир-бirimizнинг дийдорингиза тўйиб, меҳризига қониб яшайлик!

Мактубни оқка
кўчирувчи
С.ХУСАИНОВ

«Ma'rifat»ga maktublar

“КОМПЬЮТЕР ҮЙИНЛАРИ” БОЛАЛАРГА НИМА БЕРАДИ?

Эътибор берган бўлсангиз, кўчаларда биноларнинг деразаларида ёки алоҳида ёзилган “Компьютер үйинлари” деган ёзувга кўзингиз тушади. Бир куни компютер үйинларини ўйнатадиган хоналардан бирига кирдим. Ўйин ўйнаётгандар деярли 10 ёшдан 18-19 ёшгача бўлган ўсмиirlар. Бу ёшлардан ҳам катталари бор экан. Болалар сони кўп. Ҳатто навбатда ҳам туришибди. Ўйиннинг мазмуни – жанг килиш. Ўйинлар шунчалик усталик билан ишланганки, одамнинг кўзи тушса, ўйнагиси келади.

Хуллас, бунақа үйинлар ҳаддан ташқари кўпайиб кетди. Мактаб болалари ҳатто дарс вактида компютер үйинлари билан овора. Нахот ота-оналар бунга бепарво бўлишса? Бунинг соглика ҳам зарари бордир?

Шу ерда бир савол туғилади. Нега кутубхоналар, тўгараклар ва бошқа ижтимоий ташкилотлар болаларни ўзига бунчалик жалб эта олмайди? Шаҳримиздаги кўпчилик кутубхоналар хувиллаб ётибди. Бу билан компютер технологияларини ёмонламоқчи эмасман. Компьютернинг ижобий томонлари жуда кўп. Аммо ўйинлар борасида ота-оналар фарзандларини қаттиқ назорат қилиши лозим. Бу билан компютер үйинларига чек кўйилсин, деган фикрни илгари сурмоқчи ҳам эмасман, фақат мазмунли ва назорат остида бўлса бас.

Алишер БЕРДИЕВ

Ўқишдан кетаётib, курсдошлар билан ўйли-миздаги бир кафега та-мадди қилиб олишга кирдик. Кафе асосан та-лаба-ёшлар билан гав-жум экан. Бир маҳал кафега эски кийим-бош кийиган кекса бир киши кириб келди. Кафеда бўш столлар йўқ. Аммо ҳар бир столнинг биринки ўринидиги бўш эди. Отахон таомини олиб,

“Инсон одоби билан улур”, дейди ҳалқимиз. Ўша отахон олий ўқув юртини туттаган, олий маълумотли ва дунёқараши кенг, аммо ҳозирга келиб қадди букилгандардан биридир, эҳтимол. Шу тала-баларнинг ўзлари ҳам, кексайган чоғларида, неваралари тенги ўғил-қизлардан шундай муомала кутадиларми?

КЕКСАЛАР ЖУРМАТДА...МИ?

бўш ўриндиқлардан бирига ўтироқчи бўлган-ди, ўша стодаги бир йигит “бу ерга ўтирамант”, деб дағаллик қилди. Отахон шу тариқа учтourt ўриндиқларнинг олдига бориб, қайтиб кетди. Ҳар томондан: “Бу ерга ўтираманг, бу ер банд”, деган овозлар ўшитиларди. Ниҳоят, у қаерга ўтиришини билмай каловланганича туриб қолди. Шунда кафе-нинг ичкариогида ўтирган иккита талаба йигит: “Амаки, келинг, бу ер бўш”, деб у кишини ҷа-қириб олишди. Кекса одамга, унинг усти-бошига қараб баҳо берганлар эса, бир чеккада кўз олайтирганча қолиб кетавердилар.

УмидА АСОМОВА,
талаба

хуқуқий онгини ривожлантиради, фуқаро-нинг конституциявий хуқук ва эркинлик-ларига эга бўлишга, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши мав-кеидан қаттий назар қонун олдида тенг эканлигини ўргатади.

Биз 95-гурух ўкувчила-лиёт даври-

ри ама-
да А.Ик-
ром ов-
ту м а н
ички иш-
л а р
бўлими-

да бўлдик. Конун хи-
моячиларидан кўп тажрибалар орти-
тирик, уларнинг қилаётганд ишларини
чукур ўргандик.

Устозларимиз меҳнатларининг мева-
си – биз ёш хуқуқшунослар келажакда
комил фарзанд, билимдон ва адолаттар-
вар хуқуқшунос бўлиб етишиб чиқиши
бор кучимиз билан интиламиз.

Мамлакат АЗИМОВА,
Тошкент юридик коллежи
ўкувчилиси

Бугун касб-хунар коллажларида хуқуқшунослик фанларининг ўқитилиши мухим аҳамиятга эга. Бу фан ўқувчилар онгига хуқуқий билимлар, ватанпарвар-лик, инсонпарварлик, меҳнатсеварлик, миллий фурур фояларини, ҳалоллик, поклик, камтарлик ўз касбига доир қонунларни тушуниш ва қўллай билиш фазилатларини шакллантиради.

Биз юридик коллежи

ўкувчилари
гурухлара-
ро тез-тез
мунозара-
баҳслар
ўтказиб ту-
“Сен қонунни биласани?”, “Қонун химо-
ясида”, “Заковат” ўйинлари шулар жум-
ласидандир. Үнда биз Ўзбекистон Респ-
убликаси Конституцияси, кодекслар,
қонунларнинг барча тамоиллари, жум-
ладан, жиноятчилик кодексларидан са-
вол-жавоблар тайёрлаймиз.

Ўтказилган мунозара-баҳсларимиз,
тадбир ва ўйинлар ўқувчи ёшларнинг

ТИЛГА ЭЪТИБОРСИЗ...

“Ўйнаб гапирсанг ҳам, ўйлаб гапир”, дейди доно ҳалқимиз. Дарҳақиқат, сўзларни ўз ўрнида ўз маъносидаги ишлата билиш нутқ маданиятининг асосидир.

Маълумки, тилимизда араб ва форс-тожик тилларидан кириб келган сўзлар ҳам учрайди. Уларнинг ясалиш, ўзак қисми ва турланиш каби жиҳатлари ҳам ўзига хос. Масалан, биз яхлит кўшимча ҳисоблаганимиз – **иат** асли – **ий** ва – **ат** (от) кўшимчаларининг бирикмаси эканини ҳар ким билавермайди.

Худди шунингдек, **уламо** (олимлар), **фузало** (фозиллар), **вузаро** (вазирлар), **авлиё** (валийлар), **шароит** (шартлар), **атроф** (тарафлар) каби сўзларга кўплик кўшимчасини кўшиш мумкин эмас.

Шу ва шу каби муаммоли масалаларга она тили дарслекла-рида алоҳида тўхталиб ўтиш, ойдинлик киритиш зарур. Чунки “Ахборотнома” тестларида шу каби саволлар ҳам тез-тез учрайди. Тилшуносларимиз ана шундай жиҳатларни ҳам инобатга олишса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Азизбек ҲАКИМОВ,
ЎзМУ журналистика
факультети I курс толиби

Ўқувчилар қайси фан мутахассиси бўлишидан қаттий назар, ўқувчиларга тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Тошкент вилояти Зангиота туманинг 9-мактабда хуқуқбузарликнинг олдини алоҳида уйла-шиларни назорат қилиш яхши йўлга қўйилган. Мактабда “Жиноятчиликнинг олдини олиш”, “Гиёхвандлик – умр кушандаси” каби мавзуларда семинарлар ўтказилиб бори-лади. Бундай тадбирлар ўқувчиларни назорат қилишига тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Тошкент вилояти Зангиота туманинг 9-мактабда хуқуқбузарликнинг олдини алоҳида уйла-

шиларни назорат қилиш яхши йўлга қўйилган. Мактабда “Жиноятчиликнинг олдини олиш”, “Гиёхвандлик – умр кушандаси” каби мавзуларда семинарлар ўтказилиб бори-лади. Бундай тадбирлар ўқувчиларни назорат қилишига тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Тошкент вилояти Зангиота туманинг 9-мактабда хуқуқбузарликнинг олдини алоҳида уйла-шиларни назорат қилиш яхши йўлга қўйилган. Мактабда “Жиноятчиликнинг олдини олиш”, “Гиёхвандлик – умр кушандаси” каби мавзуларда семинарлар ўтказилиб бори-лади. Бундай тадбирлар ўқувчиларни назорат қилишига тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Йиллик иш режа тузилган, уларнинг бажарилиши мактабда тарбиявий ишлар бўйича ишлайдиган ходимларга юклитилган.

Бояга етмаганлар билан ишлаш ўқувчи ёшларни билимли, жисмонан соғлом ва маънавий баркамол қилиб тарбиялаш, уларнинг хуқуқий онгини ўстиришда, улар ўтасида хуқуқбузарлик, гиёхвандлик ва жиноятчиликнинг ҳамда норасмий диний оқимлар таркибига кириб қолиш ҳолларининг олдини олишда катта ёрдам беради.

Эркина МАХСУМ қизи

ларни назорат қилиш яхши йўлга қўйилган. Мактабда “Жиноятчиликнинг олдини олиш”, “Гиёхвандлик – умр кушандаси” каби мавзуларда семинарлар ўтказилиб бори-лади. Бундай тадбирлар ўқувчиларни назорат қилишига тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Тошкент вилояти Зангиота туманинг 9-мактабда хуқуқбузарликнинг олдини алоҳида уйла-

ЎҚУВЧИЛАР ДОИМИЙ ЭЪТИБОРДА

лозим. Ўқитувчи дарснини бошлашдан олдин ўқувчиларга тарбиявий жиҳатдан 5 да-қиқалик сабоқ берса, жамият олдиаги ўз бурчини амалга оширган бўлади.

Маълумки, Вазирлар Махкамаси томонидан вояга етмаганлар ишлари бўйича дастур ишлаб чиқилган. Бу дастур 2000-2005 йилларга мўлжалланган ва умумталим мактабларига татбиқ этилган. Дастур асосида мактабларда

салишига ўз таъсирини кўрсатмай қолмайди, албатта. Маънавий баркамол қилиб тарбиялаш, уларнинг хуқуқий онгини ўстиришда, улар ўтасида хуқуқбузарлик, гиёхвандлик ва жиноятчиликнинг ҳамда норасмий диний оқимлар таркибига кириб қолиш ҳолларининг олдини олишда катта ёрдам беради.

Эркина МАХСУМ қизи

Аслида йод танқислиги иборасини инсонга нисбатан ишлатамиз. Бироқ, бу гал мазкур иборани тузга нисбатан ишлатдик. Чунки, инсон йодни асосан, истеъмол тузи орқали олади. Туздаги йод танқислиги эса инсонга жуда катта зарар етказади. Айнича, бизнинг Ўзбекистон давлатимиз худудий жиҳатдан океан ва денгизлардан узоқда жойлашгани учун ҳам йод моддасига бўлган эҳтиёжимиз ортиб бормоқда. Бугун истеъмол қилинаётган тузлардаги йод микдорининг камлиги, аникроғи Республика излаб чиқарилётган 50 фоиз тузда йоднинг йўқлиги буғунги куннинг долзарб муаммосидир. Соғлиқни саклаш вазирилиги ва Осиё Таракқиёт Банки ҳамкорлигига Ўзбекистонда туз излаб чиқарувчи корхоналарнинг ҳолати таҳлил қилинди. Энг кўп туз — 121 тонна (чиқарилётган тузнинг 80 фоизини ташкил қиласди) излаб чиқаридаган худуд. Сурхон воҳаси бўлиб, шундан 29 тонна туз йодланган (Бу эса Республика излаб мавжуд йодланган тузнинг 63 фоизини ташкил этади). Қорақалпогистон Республикасида 18 тонна туз (12 фоиз) қазиб олиниди, шундан 6 тонна туз (13 фоиз) йодланган ҳолда сотовуга чиқарилади. Навоий вилоятида 3 тонна туз (2 фоиз) излаб чиқарилиб, шундан 2,2 тоннаси (5 фоиз) йодланган. Тошкент шахрисида эса 9 тонна (6 фоиз) истеъмол тузи излаб чиқарилади ва бунинг барчasi (19 фоиз) йодланган ҳолда истеъмолга чиқарилар экан. Агар вазият шу тарзда давом этса, келгуси автоларимиз саломатлиги ҳам ҳавф остида қолади. Шу боис, ҳозирда «Истеъмол тузи йодлаштириш» ҳақида қонун лойиҳаси устида иш олиб борилмоқда. Қонун Олий Мажлиснинг иш режасига тақдим қилинди. Бундан ташқари, Ўзбекистонда йод танқислиги ҳолати даражасини камайтириш борасида давлат дастури излаб чиқилемоқда.

Маълумки, мамлакатимизнинг 60 фоиз аҳолиси қишлоқларда яшайди. Одамлар қишлоқ кўчаларида машиналарда олиб келинадиган қопли тузларни арzoninga олиб қоладилар. Бир қопни анча вақтгача бутун оила истеъмол қиласди. Мутахассислар фикрича, бу аслида соғлиқса зарар. Чунки, туз энг таъсиричан модда бўлиб, уни кўп вақт саклаб кўйсан, таркибидаги йод моддаси ҳавога учеб кетади. Ҳўл ҳолатида ҳам истеъмол қилиш мумкин эмас. Яхшиси, ош тузини кам-камдан ва тез-тез сотиб олиш керак. Бозордаги тузларнинг йодланган ёки йодланмаганини ажратиш жуда қийин. Чунки, улар таъми, ранги жиҳатидан ҳеч

ҳам фарқланмайди. Шу боис туз харид киляётганингизда кайси корхонанинг маҳсулоти, яроқлилик муддати ва нархига эътибор беришни мутахассислар маслаҳат беришади. Аксарият ҳолларда йодланган туз оддий тузга нисбатан сал қўйматрок бўлади. Ҳалқимизнинг ажойиб мақолида айтилганидек, «Арzon беиллат эмас, қўймат беҳикмат эмас». Сифатли, йодланган истеъмол тузини харид қўйсангиз соғлигини саклашиб олган бўласиди.

Буғунги кунда йод танқислиги ҳолатлари барча давлатларда мавжуд. Ҳусусан, россиялик олимлар ёш болаларга мўлжалланган ва катталар учун ҳам «Йод актив», «Йод актив 100» дори воситаларини бундан бир-икки йил ол-

тилмайди. Энг қулай йўл — табии маҳсулотлардан йодни тўплаш, яъни хурмо, ёнғоқни кўпроқ истеъмол қилиб, кундалик овқатимизга йодланган тузи ишлатиш. Шундагина мавжуд ҳолатни камайтириш мумкин.

Ёдинизда бўлса, газетамизнинг 2003 йил 10 декабрь сонида «Катта тадбир ўкувчилар иштироқида ўтади» номли хабар чоп этилган эди. Унда шу йилнинг 16 декабрь куни республика излабдаги 10 мингга яқин барча умумтавлим мактабларида йод танқислиги ҳолатлари бўйича катта тадбир ўтказилиши хабар қилинган эди. Тошкент шахридаги 145-умумий ўрта таълим мактабида таълим олаётган болажонлар ҳам бу тадбирга эрталабдан ҳозирлик кўришиди. Тадбирда ЮНИСЕФнинг Ўзбекистон-

ҳолда мен ва ота-онам учун қасаллик келтиришини биламан», деб жавоб берди. 5-“В”синф ўкувчиси Санжар Сариров эса йодланган тузнинг хусусиятлари ҳақида буғунгина эмас, анчадан бери билар экан. Химия, биология фани ўқитувчилари бундай ҳолат ҳақида дарслари давомида гапириб берган эканлар.

Ўз уйларидан олиб келган туз намуналарини дастлаб ҳар бир синфдан вакил бўлган 24 нафар ўкувчилар синаб кўрдилар. Улар идишчадаги тузга ҳавфсиз кимёвий эритманни томизиб кўрдилар. Тузда йод моддасининг мавжудлигини унинг ранги бинафша ранга ўзгарганидан билиш мумкин. Қанчалик тўқ ранг бўлиши эса йодланганлик даражасини белгилайди. 10-“Б”синф ўкувчиси Костя Василенконинг олиб келган тузи йодланмаган бўлиб чиқди. У ўзининг ҳаяжонини яшира олмасдан:

— Уйга бориб ота-онамга йодланмаган тузнинг оқибатларини гапириб бераман, буғуннинг ўзидаёт бўшка, сифатли туз сотиб оламиз, — дега таъкидади.

Шу пайт таъкибадан олдин сухбатлашганим — Илона ва Санжарлар югуриб келиб, менга кўлларидаги маҳсус идишчадаги тузларни кўрсатишиди. Тузнинг ранги сиёҳранг тус олган эди. Улар хурсанд бўлишиб, энди оиласарида ҳамманинг соғлом бўлишини айтдилар. Уларнинг кувончларига мен ҳам шерик бўлдим.

Шундан сўнг ўкувчиларга йодланган туз ҳақида тайёрланган мультфильм намойиш этилди. Барча ўкувчилар ўз синфларига бориб, ўз синдошлари билан ушбу таъкибани ўтказиб кўришиди ва бир-бири билан таъкибани мулоҳаза қилишиди.

Шу пайт таъкибадан олдин сухбатлашганим — Илона ва Санжарлар югуриб келиб, менга кўлларидаги маҳсус идишчадаги тузларни кўрсатишиди. Тузнинг ранги сиёҳранг тус олган эди. Улар хурсанд бўлишиб, энди оиласарида ҳамманинг соғлом бўлишини айтдилар. Уларнинг кувончларига мен ҳам шерик бўлдим.

Шундан сўнг ўкувчиларга йодланган туз ҳақида тайёрланган мультфильм намойиш этилди. Барча ўкувчилар ўз синфларига бориб, ўз синдошлари билан ушбу таъкибани ўтказиб кўришиди ва бир-бири билан таъкибани мулоҳаза қилишиди.

**Назокат ХОЛМЕТОВА,
«Ma'rifa» мухбири**
Суратда: Тажриба жараёнидан лавҳа.

Владимир ГРАНКИН олган сурат.

дин излаб чиқара бошлаган эдилар. Аммо, биргина шу дорилар билан танага зарур бўлган йод моддасининг ўрни қолпанадими, деган саломатлиги Республика Эндоқринология институтининг директори Сайд Исмоилов шундай жавоб беради:

— Россияядан излаб чиқарилётган ушбу дорои воситаларини юртимиздаги исталган дорижонадан топишингиз мумкин. Бироқ, бу билан йод танқислиги муаммоси бартараф

ХТВ вакиллари қатнашиб, тадбирнинг нечоғли аҳамиятлилиги хусусида тўхтадилар. Шунингдек, Соғлиқни саклаш, ХТВ вакиллари қатнашиб, тадбирнинг нечоғли аҳамиятлилиги хусусида тўхтадилар. Шундан сўнг химия ўқитувчisi Е. Ширишорина тажрибани ўтказиш тартибини болаларга тушунтириди, уларнинг йод ҳақида билгларини сўради. Тажриба олдидан 5-“Б”синф ўкувчиси Илона Бейнаровани сухбатга тортидик. «Хозир сен қандай натижани кутяпсан», деган саломатлиги «Билмадим, тузимиз йодланган чиқиши керак, мен шундай деб ўйлаяман. Акс

**ЗУККОЛАР
БАҲСИ**

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ва «Камолот» ўшлар ижтимоий ҳаракати ҳамкорликда ўтказган «Кувноқлар ва зукколар» кўрик-тандлови катта байран тадбирiga айланниб кетди. Унда шу университетнинг янги ташкил этилган испан филологияси, таржимонлик, ҳалқаро журналистика факультетлари талабалари ўзаро куч синашдилар. Ҳаёта урайдиган қизикларли воқеалар, шу билан биргаликда талабалардаги мавжуд муммо ва камчиликлар кулигда олинди.

Таълим даргоҳлари номини улуғлашни шараф деб билган фидойи талabalар саҳнада, қолаверса, сабоқдошлари олдида ўз маҳоратларини намойиш этидилар. Тандлов уч босқичда ўтди. Гурух аъзоларининг истеъоди, бадийи ижодкорлиги, мусиқаличишилар барчага күшайтиш ҳамда илик табассум улашди.

Тандлов якунларига кўра ҳалқаро журналистика факультети 1, таржимонлик 2, испан филологияси факультети жамоаси 3-ўринга сазовор бўлди. Шу билан бирга 1 ва 2-ўринларни кўлга киритган факультетлар декабр ойида бўлиб ўтадиган финал босқичига йўлланмани кўлга киритдилар. Бу каби тадбирлар талаба-ёшлар учун беҳуда излаб билан шуғулланмаслиқка, юрагида шижот алансигини ёндиришга, тафаккур доирасини янада кенгайтиришга ўндай-ди десак, хато бўлмас.

**Динара ОРТИКОВА,
ЎЗДЖТУ ҳалқаро журналистика факультети 2-курс талабаси**

Аммо қишилар жинсиларнинг келиб чиқиши тарихи, унинг шу кунгача босиб ўтган йўли ҳақида кўп нарсаларни билмаслиги мумкин.

Ўзининг унчалик узун бўлмаган тарихи давомида беш чўнтакли шимлар миллионлаб турли ёшдаги, жинсдаги одамлар ақлу хушини ўғирлашга улгурди дейишишимиз мумкин.

Илк жинси кийимлар муаллифи, буғунги тилда айтадиган бўлса, лойиҳа муаллифи —

ЛЕВИ СТРАУСС бўлган. У 1829 йилнинг 26 февраляда Германиянинг кичкинагина Бавар қишлоғида туғилган.

1847 йилда Леки Нью-Йоркка кўчиб ўтди, бу вақтгача у ерда унинг кўпгина қариндошлари яшарди. 1853 йилда у Калифорнияга боради. У ерда олтин изловчилар солган тошлар вазнидан чўнтақлар бирпаста тилишиб кетарди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

Бу ҳолатдан чиқиши йўлини фирма асосчисининг ҳаммаслаги Якоб Девис топди, у 1870 йилда жинси чўнтақларини отнинг эгариға ишлатиладиган чега билан мустаҳкамлашни таклиф қилди.

QISH
TONGGIDA

Tashqariga boqdim —
tonggacha yomg'ir,
Qorga aylanibdi, yog'ar oppoq qor.
Atrofni qoplaydi ajoyib bir sir,
Qordan mayin ohang taralar takror.
Qorda mujassamdir millionlab hikmat,
Qorni ko'rib qalbim yorishdi butkul.
Ruhimga yoyildi sevinchdan hayrat,
Momiq qor parchasi she'rmikan
yo gul!..

Sadoqat QORYOG'DIEVA,
ToshDAU qoshidagi Qibray akademik
litseyi o'quvchisi

TILAK

Senga mangu tinchlikni,
Tilab o'tay Vatanim.
Orom olmay tunlari,
She'rlar bitay Vatanim.

Musaffo osmoningda
Yulduz charaqlab tursin,
Farzandlaring doimo
Bag'ringda o'sib-unsin!

Nodira MAJDOVA,
Yunusobod tumanidagi 70-maktabning
4-«A» sinf o'quvchisi

TASHLAB KETMA,
MENI BOLALIK

Oqib ketdi oqar suvlari ham,
Xazon bo'ldi gullagan bog'lar.
Yodga oldim seni ushu dam,
Bolaligim — beg'ubor chog'lari.
Oshno bo'ldi goh shodlik, goh g'am,
Orta qoldi ne-ne kunlari,
Firoqingda yondim ushu dam
Tashlab ketma sokin tunlari.
Ilk muhabbat onlarim o'tdi,
Yuragimda armon qoldirib.
Menga aziz insonlar ketdi.
Ketma, sen ham bag'rim yondirib.
Goh zafarlar bo'ldi menga yor,
Goh quladi umid tog'larim.
Tashlab ketma menin beg'ubor,
Mening ma'sum yoshlik chog'lari.
Goh yurakda qayg'u, g'am, alam.
Ba'zan toldi shodlikka qalbim.
Mayli qancha qiyin bo'lsa ham
Tashlab ketma meni yoshligim.
Bu dunyodir asli biri kam,
Yoshlik qaytgina qalbimga bir on.
Yuragimda yolg'iz sen malham,
Tashlab ketma meni hech qachon.

Nodirbek RAHIMOV,
Navoiy davlat pedagogika instituti
qoshidagi akademik litseyi o'quvchisi

SAMARQAND

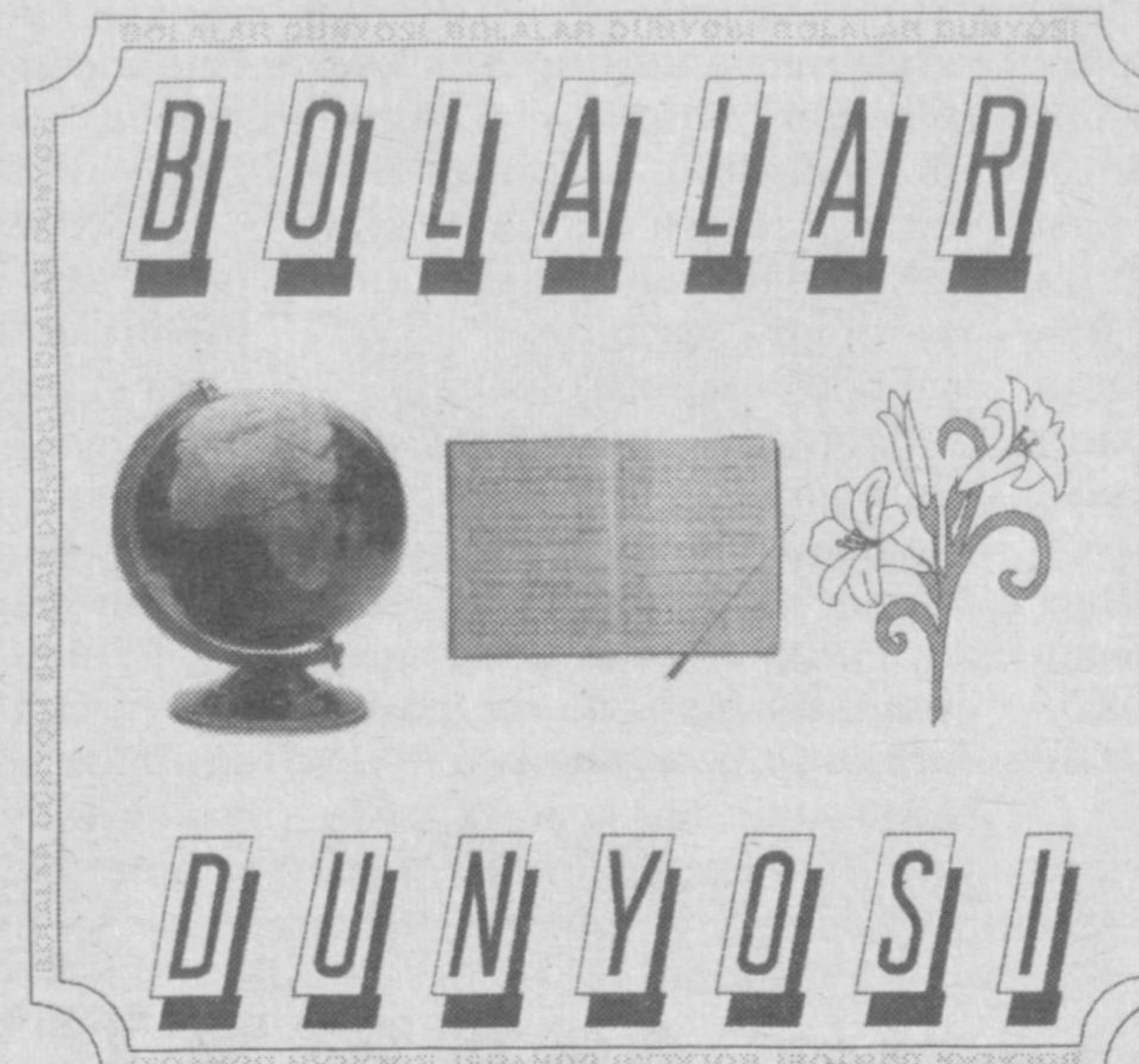
So'zlarimda bolu qand,
Dilimgadirsan payvand.
Yer yuzining sayqali,
Yagonamsan, Samarqand.

Orzu qilgulik shahar,
Bizning go'zal shahrimiz.
Misli javohir, gavhar,
Sensan bizning faxrimiz.

Renis MISHAYAN,
Zangiota tumanidagi
11-maktab o'quvchisi

TUSH

Tush ko'ribman ajoyib
Mushugim bo'pti g'oyib.
Uni rosa qidirib
Uyga qaytibman tolib.
Topolmayin hech yerdan,
Hatto omborxonadan.
Ko'zim ochsam panada,
Mushugimchi pishillab
Uxlab yotar xonamda.

QO'G'IRCHOG'IM

Qo'g'irchog'im — ovinchoq,
Sen muchayam erinchoq.
O'rnindan hech jilmaysan,
Hatto picha yurmaysan.
Ovqat bersam yemaysan,
Hatto rahmat demaysan.
Shahoza BOBOJONOVA,
Toshkent shahridagi xoreografiya
bilim yurti o'quvchisi

VATANIM

Bu dunyoda tanhosan,
Yagonasan, donosan,
Go'zallikka shaydosan,
Mening aziz Vatanim.

Jahonda o'z o'rning bor,
Jonkuyar yurtboshing bor,
Boshingda quyoshing bor,
Mening go'zal Vatanim.

Onam kabi ulug'san,
Qalbi zilol, tiniqsan,
Men uchun sen buyuskan,
Muqaddassan Vatanim.
Oynura QAYUMOVA,
Bulung'ur tumanidagi
11-maktab o'quvchisi

BOYCHECHAK VA
MOYCHECHAK

Boychechak va moychechak,
Ikkalasi oychechak.
Ikki o'rtoq qo'shilib,
Hosil bo'lar to'ychechak.
Moychechakni olingiz,
Ko'k somsaga solingiz.
Ko'k somsasin yengizlar,
Keyin rahmat dengizlar.

Quvonch ABDUJALILOV,
Qibray tumanidagi 21-maktabning
7-sinf o'quvchisi

BOLALIGIM

Tashvish-g'amilar yiroq faslim,
Mening borim, menin aslim,
Nahot vaqtga bo'lsang taslim,
Bolaligim...

«Bola» qanday go'zal ism,
Nega buncha sirli tilsim,
Vaqt to'yishga bermas izn,
Bolaligim...

O'ynab olay demabman hech,
Kunlar qaytmas, bo'imoqda kech,
Sen bevafo libosing yech,
Bolaligim...

Jajilarga tushsa ko'zlar,
Tilda yangrar «erka» so'zlar,
Havas bilan dilim bo'zlar,
Bolaligim...

Sendan boshlar armonlarim,
Ortiq o'tmas farmonlarim,
Qanday nafis u onlarim,
Bolaligim...

Ayrimoqlik og'ir nechog',
Mayli olis bo'lgan, yiroq,
Ketolmaydi yurak biroq,
Bolaligim...

Gulbahor EGAMBERDIEVA,
Jizzax shahridagi Zulfiya nomidagi
«Yosh ijodkorlar» uyiga qarashli
«Yosh qalamkashlar» to'garagi a'zosi

SOG'INCH IZHORI

Qalbimni yondirar ishq alangasi,
Nurga chulg'ab borar misoli shamday.
Hijroning sog'inchdan bergusi xabar,
Bag'rimga botarsan og'ir alamday.

Ko'ksimni tirnaydi azobing yomon,
Yoningda bo'lsaydim azoblar bekor.
Ko'z yoshim, bardoshim baxshida senga
Faqat bilsang bo'ldi — ko'zlarim xumor.

O'ylamayin dedim, o'yim qynoqlab,
Tanho seni kutdim, yolg'iz o'zingni.
Ranjiding, ranjidim, o'zimni oqlab,
Hamon tikmoqdaman yo'iga ko'zimni.

Muazzam BOYXONOVA,
Namangan tumanidagi 8-maktabning
10-sinf o'quvchisi

KERAGIMAY

Mensiz bo'ying o'smadimi teragimay,
Yaxshi-yomon kunimda sen keragimay.

Keragimay, dardlarimga sherikdirsan,
Majnunlarni kutib qilgan tilagimay.

Tilagimay, kapalagim qanotisan,
Meni mendan ko'proq bilgan bilagimay'.

Bilagimay, kaftginamning nuridirsan,
Bir uyum shu tuproq faqat talabimay.

Talabimay, Otabekning Zaynabisa,
Kumush bo'lib zahar yutgan yuragimay.

Marhabo ESHCHONOVA,
Urganch shahridagi 4-maktabning
11-«A» sinf o'quvchisi

Keng, yayov dashtlarni sog'inib zor-zor,
Har choq quchog'ingga talpinar dilim,
Sening ta'rifingni qilmoqqa bir bor,
Qancha intilsam-da ojizdir tilim.

Ona qishlog'im deb faxr eturman,
Farzandlaring botir, o'tkirdir zehni.
Seni bitta deya she'rlar biturman,
Bu oddiy tuyg'umi yo Vatan mehri?

Loyli ko'chalarni sog'inib zor-zor,
Pok, hur quchog'ingga talpinur dilim.
Qishlog'im madhini kuylashga ming bor
Ahd qilurman, lekin ojizdir tilim.

Mohigul QOSIMOVA,
Qamashi tumanidagi 28-maktabning
8-sinf o'quvchisi

DERAZAMGA URILAR
YOMG'IR

Derazamga urilar yomg'ir,
Xonam sukunatin buzadi.
Tashqariga boqaman o'chan,
Xayollarim bog'lar kezadi.

O'ylarimdek o'ynoq tomchilar —
Yuragimning qaynoq ko'z yoshi.
Yuragimdek dardchil osmonning
To'kiladi so'nggi bardoshi.

Tashqarida odamlar shoshib,
Pana joydan topishar panoh.
Yomg'ir yuvib asta g'uborni
Yuragimga to'kadi, ey voh.

Bilmam, nega men tomon shoshib,
Derazamga urilar yomg'ir...

QAY SO'QMOQDA?

Umr go'yo oqar daryo kabi ekan,
Bolaligim tovonimga botgan tikon.
Kabi ko'ksim og'ritadi hech begumon,
Bolaligim qay so'qmoqda qolib ketding?

Cho'milgani anhor tomon chopar edik,
O'zimizga zap o'ynilar topar edik.
Urishsak-da aybimizni yopar edik,
Bolaligim qay so'qmoqda qolib ketding?

Ikkimiz-ku o'zga gapga kirmas edik,
Baribir ham o'zga yo'iga yurmas edik.
Bu kunlar ham g'animatkan bilmas edik.
Bolaligim qay so'qmoqda qolib ketding?

Endi sira borolmaymiz anhorlarga,
Sirimizni aytolmaymiz sho'x onlarga.
Ikkimiz ham o'xshar edik bahorlarga,
Bolaligim qay so'qmoqda qolib ketding?

Umida XOLIQULOVA,
o'quvchi

¹ Bilak — Xorazm shevasida oldindan sezdiruvchi tuyg'u.

A. Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИНИНГ 2004 йилнинг январ ойи учун қайта тайёрлаш ва малака ошириш курслари режаси

№	Курс номи	Муддати
1	ПҚТМОИ рус ва хорижий тиллар ўқитувчилари	19-31
2	Туман (шахар) ХТБ мудир мувонилари	7-20
3	Ташхис маркази психологлари	7-20
4	Ташхис маркази касб-хунарга йўналтирувчилари	7-20
5	Мактаб амалиётчи психологларидан психолог-тренерлар тайёрлаш маҳсус курси	19-31
Умумий ўрта таълим мактаб директорлари: Мутахассислик бўйича		
6	Ўзбек тили ва адабиёти	5-31
7	Тарих-география фанлари	5-31
8	Математика, информатик фанлари	5-31
9	Химия-биология фанлари	5-31
10	Рус ва хорижий тиллар фанлари	5-31
11	Ёш директорлар (5 йилгача стажли)	5-31
12	Бошлангич таълим	5-31
Маҳсус таълим муассасалари ходимлари		
13	Маҳсус (кар, кўзи ожиз) мактаб-интернат директорлари	7-27
14	Кўзи ожиз болалар мактабининг бошлангич таълим ўқитувчилари	7-20
Мактабдан ташқари таълим муассасалари ходимлари		
15	Спорт мактаби директорлари	19-31
16	Туман (шахар) ХТБ синфдан ташқари ва мактабдан ташқари ишлар методистлари	

Эслатмалар:

1. Тингловчилар институт меҳмононасига жойлашадилар, институт кутубхонаси ва қироатхонасидан фойдаланадилар. Сафар ҳаражатлари институт хисобидан тўланади. Йўл ҳаражатлари факат давлат транспортларининг чипталари асосида тўланади. Курсларда машғулотлар ўзбек тилида олиб борилади. Таникли педагог олимлар, ДТС, ўкув дастури, дарслклар ва ўкув методик кўлланмалар муаллифлари, республика маънавияти ва маърифат маркази ходимлари машғулот олиб борадилар. Санъаткорлар ва оммавий ахборот воситалари ходимлари билан учрашувлар ўтказилиди ҳамда Темурйилар тарихи музей, Хотира майдони, "Шахидлар хотириаси" ёдгорлик мажмуси, музей ва бошқа зиёратгоҳларга экскурсия уюштирилади.

2. Тингловчиларнинг сафар гувоҳномасида юкорида қайд килинган курслардан қайси бирига юборилганлиги ҳамда лавозими аниқ кўрсатилган бўлиши ва улар режада кўрсатилган муддатда етиб келишшари шарт.

3. А. Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИ қошидаги санаторий-профилакторийга Коракалпогистон Республикаси ва вилоятлар касаба уюшма кўмитаси томонидан берилган пул ўтказилганини тасдиқловчи ҳужжат асосида қабул килинади.

4. Хоҳловчилар профилакторийнинг ўзидан нақд пулга йўлланма сотиб олишлари мумкин.

Манзил: Тошкент-95, Талабалар шаҳарчаси, Саидов кўчаси 6-йи.

Транспортлар: Шимолий воказалдан 20-троллейбус ва жанубий вокзалдан 131-автобусларнинг "Талабалар шаҳарчаси" бекатигача.

**Сообщение о существенных фактах
ОАО «Бешарыктекстиль»**

Порядковый номер сообщения – 09

Вид общего собрания – **внеочередное**.
Форма проведения общего собрания – **открытое**.

Дата проведения общего собрания – **9 декабря 2003 г.**

Место проведения общего собрания – **Ферганская область, г. Бешарык, ул. Сирдаре, 46**

Кворум внеочередного общего собрания – **29489 голосующих акций – 62,8%**

Вопросы, поставленные на голосование, и итоги голосования по ним:

1. Отчет правления по итогам 9 месяцев 2003 года и оценка деятельности. Голосовали: «За» – 29 347 голосов, «ПРОТИВ» - 0, «ВОЗДЕРЖАШИСЯ» – 0;

2. Перевыборы членов наблюдательного совета. Голосовали: Якубжанов М. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» - 3 974 голоса; Ахмадуллаев А. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» – 3 974 голоса; Султанов Ш. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» – 3 974 голоса; Якубжанов М. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» – 3 974 голоса; Латыпов Б. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» – 3 974 голоса; Хасанов Д. – «За» - 25 515 голоса; «Против» – 0; «Воздержался» - 3 974 голоса; Иминов Ф. – «За» - 29 489 голосов; «Против» – 0; «Воздержался» - 0; Шакиров Д. – «За» - 25 515 голосов; «Против» – 0; «Воздержался» – 3 974 голоса;

3. Назначение нового аудитора и проведение аудиторской проверки. Голосовали: «За» – 29 489 голосов, «ПРОТИВ» – 0, «ВОЗДЕРЖАШИСЯ» – 0;

4. Утверждение нового аудитора общества фирму «Prokar Ekspert Audit» и провести аудиторскую проверку.

5. Утверждение состава ревизионной комиссии: Прокудин Е., Худойназаров Р., Раҳмонов А.

6. Утверждение увеличение уставного фонда до суммы 51 394 728 сум, путем дополнительного выпуска 49 393 акций номинальной стоимостью 548 сум и порядок размещения дополнительного выпуска акций.

Порядковый номер сообщения – 10
Изменение в персональном составе должностных лиц.

Орган управления эмитента, в котором произошли изменения – **Наблюдательный совет, ревизионная комиссия.**

Прекращены полномочия членов Наблюдательного совета: **Рустамов Е., Джалилов И., Камолов А., Абдуллаев Ш., Каримов С.**

Избранны в Наблюдательный совет: **Якубжанов М., Ахмадуллаев А., Султанов Ш., Якубжанов М., Латыпов Б., Хасанов Д., Иминов Ф., Шакиров Д., Кабиров Р.**

Прекращены полномочия членов ревизионной комиссии: **Азизова Ш., Раҳмонов А., Хатамова Д.**

Избраны с состав ревизионной комиссии: **Прокудин Е., Худойназаров Р., Раҳмонов А.**

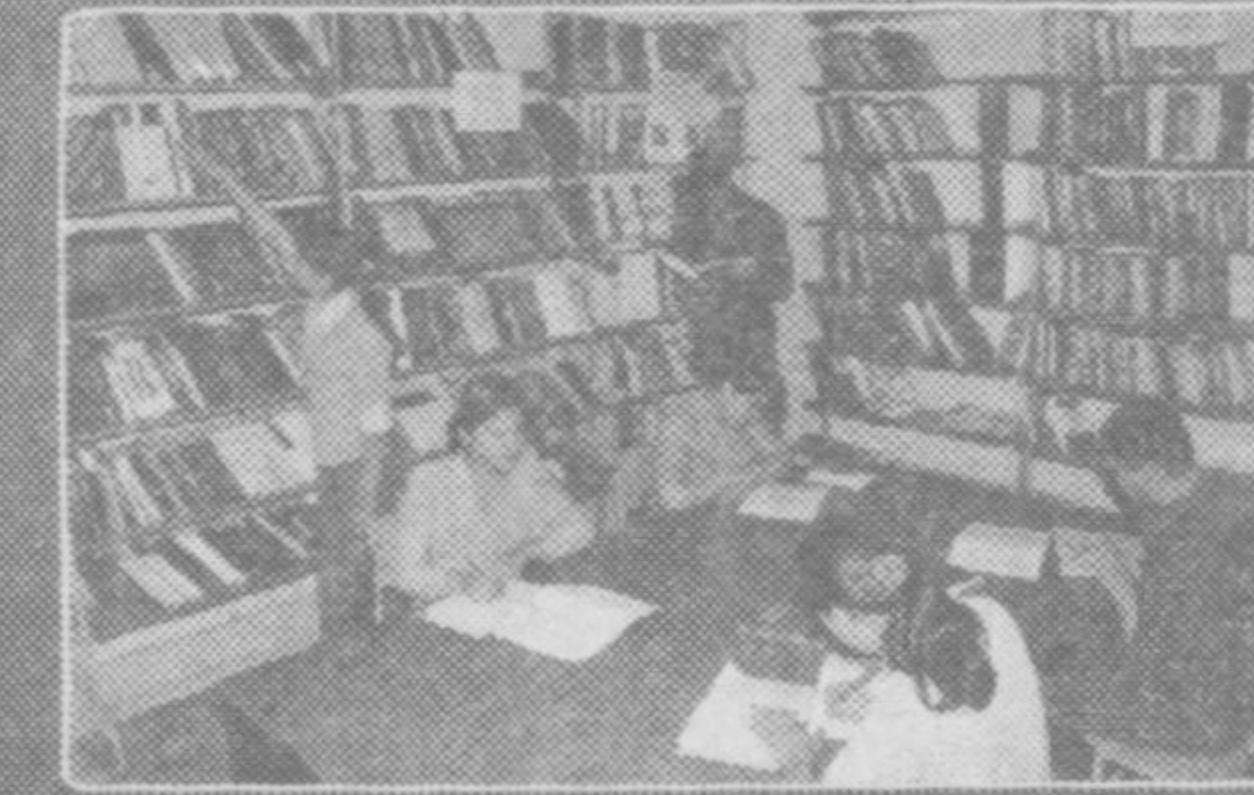
Дата принятия решения – **9.12.2003 г.**

Уполномоченный орган эмитента, принял решение – **внеочередное общее собрание акционеров**

НИЗОМИЙ НОМИДАГИ

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ
ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИНИНГ**

**барча факультетларида
сиртқи таълим шаклларининг
I, II, III, IV, V курсларида
2003-2004 ўқув йили қиши сессияси
2004 йил 2-12 январда ўтказилади.**

**Наблюдательный совет ОАО
«Жомий»**

Извещает своих акционеров о проведении внеочередного общего собрания акционеров 25 декабря 2003 года в 13-00 часов, которое состоится по адресу: Ташкентская область, Кифрайский р-н, п.Дустлик, 9, тел. (271) 22-792

Повестка дня:

1.Об исполнении требований Указа Президента Республики Узбекистан от 24.01.2003г.за №УП 3202.

2.Отчет Правления ОАО «Горняк» по итогам 9 месяцев 2003 года

3.Приятие по итогам отчета решения о продлении или расторжении трудового контракта с Председателем правления.

4.Переизбрание Председателя Наблюдательного Совета.

Регистр акционеров закрывается на 24 ноября 2003года. Список акционеров для участия на собрании составлен на 24 ноября 2003 года. По интересующим вопросам обращаться в правление общества.

Наблюдательный Совет.

**Наблюдательный совет
ОАО «Горняк»**

Извещает своих акционеров о проведении внеочередного общего собрания акционеров 23 декабря 2003 года в 10-00 часов, которое состоится по адресу г.Тойтепа, ул.Тошкент йўли, 9, тел. (276) 21-655

Повестка дня:

1. Отмена решения ОСА о переходе в ООО.

2. Преобразование ОАО «Горняк» в ЗАО «Горняк».

3. Утверждение устава ЗАО «Горняк»

4. Разное.

Регистр акционеров закрывается на 23 ноября 2003 года. Список акционеров для участия на собрании составлен на 23 ноября 2003 года. Ознакомится с проектом устава ЗАО и другими документами можно в правлении ОАО «Горняк».

Наблюдательный Совет.

Тошкент вилояти Зангито тумани хусусий тадбиркор Низомхўжаев Сайдакбар номига олинган думалоқ муҳр йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ангрен шаҳридан 10-мактаб томонидан 1997 йилда Мадусмонова Рухшона Акрамбаевна номига берилган G 014593 раками шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ўрта маҳсус, касб-хунар таълимни ривожлантириш институти жамоаси Ўзбекистон Республикаси Президент девони-нинг масъул ходими Улугбек Иноятовга акаси Тоирбек ИНОЯТОВНИНГ вафоти муносабати билан ҳамдардлик изҳор қиласи.

Инсоннинг табиат билан дастлабки муносабатлари фаол моддий муносабатлар бўлиб, тафаккур тизими ушбу муносабатларни неча минг йиллик тажрибаси натижасида шаклланди. Бу тизим кўхна титобларда, қадимий битикларда, ҳалқ яратган оғзаки адабиёт намуналари, мақол ва маталларда ўз ифодасини топган.

"Авесто" китобида табиатта муносабат иккى жиҳат билан намоён бўлади. Биринчиси, табиат унсурларини мұқаддаслаштириш, иккинчиси, табиат билан моддий яратувчаник муносабатларни мұқаддаслаштириш. Масалан, Ардаврсурага бағишиланган бешинчи яштада сув улуғланади, унинг дон ундириши, чорва ташналигини қондириши, инсон бойлигига барака келтириб мулкни кўпайтиши, ўлкаларни гуллаб-яшнатиши тилга олинади.

"Авесто"да дунёнинг моддий асоси ҳамда инсон фитрати ва жисмининг омили бўлган ер, сув, ҳаво, олов улуғланган. Тупрўқ ва ҳаво шундай эъзозланганки, ҳавони булғаш, ифлос қилиш ерга ҳайвонлар ўлиги у ёқда турсин, одамлар жасадини кўмиш ёки сувга

окишиш катта гуноҳ ҳисобланган. Мархумлар жасади сувни, ҳавони, тупрўни заҳарлаб қўймаслиги учун сопол идишларда кўмиш расм бўлган.

Китобда ёзилишича, ер, сув, ҳаво, оловни асрash қоидаларини бузган киши 400 қамчин уриш жазосига маҳкум этилган.

Хали-ҳанузгача урф-одлатларимизда сакланиб қолаётган мұқаддас ақидалар, "Сувга ахлат ташлама", "Олов ўйна-ма, тунда босинкирайсан", "Кулни теп-тикамла", "Кўёшга тик қарама", "Ҳаром

Демак, маълум маънода шахс иропасининг шаклланиши ҳам табиат билан бевосита уйғулника кечади. Шу боис аждодларимиз табиатнинг инсон руҳиятига ўтказадиган таъсирини чукур англаган ҳолда ёш авлод тарбиясида, уларнинг соғлом ўсишида табиий мухитнинг ўрни ва аҳамиятига катта эътибор берганлар.

Биз юкорида тилга олган "Авесто" китобидан тортиб то яқин ўтмишимизга қадар яшаб ўтган аждодларимиз табиатни эъзозлаш асосида инсонни

атмосфера заҳарланмоқда.

Маълумки, озон қобиги күёшдан келадиган заарли нурлардан бутун мавжудотни химоялади. Мабодо озон қобиги ўзининг табиий — экологик мөъёридан 5 фоизгагина камайса, инсонлар орасида тери раки 10 фоизга ортади.

Шу камгина миқдордаги озон қобиги юпқалашса ёки ўзининг табиий мөъёридан чётта чиқса, албатта, жиддий экологик инқорозларга олиб келади. Бугунги кунда табиат мусаффоли-

Mulohaza

Ҳақиқатдан ҳам, атроф-муҳитни муҳофаза этиш, табиий бойликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, инсониятнинг бундан кейинги ривожи учун шарт-шароитларни таъминловчи ресурслардан оқилона фойдаланиш давримизнинг мұхим ва мурекаб вазифасидир. Зоро, атроф-муҳитни муҳофаза кильмасдан туриб, кишиларнинг моддий фаровонлигини, турмуш дараҷаси ва маънавиятини юксалтириш ҳақида жиддий гап бўлиши мумкин эмас.

**Озода ЗУФАРОВА,
Шодиябону ИБРАГИМОВА,
Тошкент молия институти
талабалари**

ИНСОН – ТАБИАТИНИНГ АЖРАЛМАС БЎЛАГИ

идишини олов билан тозала" каби сўзлар "Авесто"дан бизга мерос бўлиб қолган. Табиат неъматларига бу даражада кучли эътиқоднинг замираиди инсоннинг ўзи ҳам табиатнинг бир зарраси, деган тушунча ётади ва бу ўтмиш аждодларимиз тафакуридан мустаҳкам ўрин олган.

Ислом дини таълимотига кўра, инсон вужуди табиатга оид, унга алоқадор, аникроғи, унинг бир узвий ажралмас бўлагидир. Инсон руҳияти унинг табиати, моддий борлиги билан туташ. Манавият эса, инсон руҳини ягона илоҳий мөҳият билан туташтиради. Шу маънода, инсон жонзот ва фаришта орасида турди.

Бу ерда тўрт унсур (моддий дунёнинг, табиатнинг тўрт асосий элементи) ҳақида, уларнинг бир-бигрига зиддиги ва инсон жисми ушбу тўрт зиддиятнинг ўзаро уйғуллашибуривидан вужудга келганлиги ҳақида гап бормоқда. Инсон табиати нега аввал-бошдан зиддиятили эканлиги изоҳланмоқда.

улуғлаганлар. Инсоннинг баркамол шаклланишида табиий мухитнинг, унинг гўззалигининг ўрни, аҳамияти ҳамда таъсирини англашга ҳаракат қўлган. Мана шу асосда ҳалқимиз орасида табиат билан боғлиқ ҳилма-хил урф-одат ва расм-руссумлар пайдо бўлган.

Энди-чи?! Жамиятнинг табиатта унинг ривожланишига таъсири натижасида курра заминда жиддий ўзгаришлар содир бўлмоқда. Табиат неъматларидан инсон ва жамият эҳтиёжи учун фойдаланиш ортиб бораётгандиги нағтиясида табиий мухит кескин ўзгара бошлади. Кўп ҳолларда инсоният табиатга кўр-кўрона муносабатда бўлиши натижасида унга катта зиён етказилмоқда. Айрим ҳолларда инсоният табиати турли йўллар, аввало қуролли ўқишишувлар, уруш ўйли билан ҳам онгли равишда топтамоқда.

Табиатга одамнинг билиб-бilmай аралашши туфайли ҳам унга зиён етказилмоқда. Ер, сув, ҳаво ифлосланмоқда, радиоактив моддалар ва турли химикатлар, автомобиль газлари билан

гига саноат чиқиндилари ҳам жиддий ҳаф солиб, инсон саломатлигига катта таъсири ўтказмоқда.

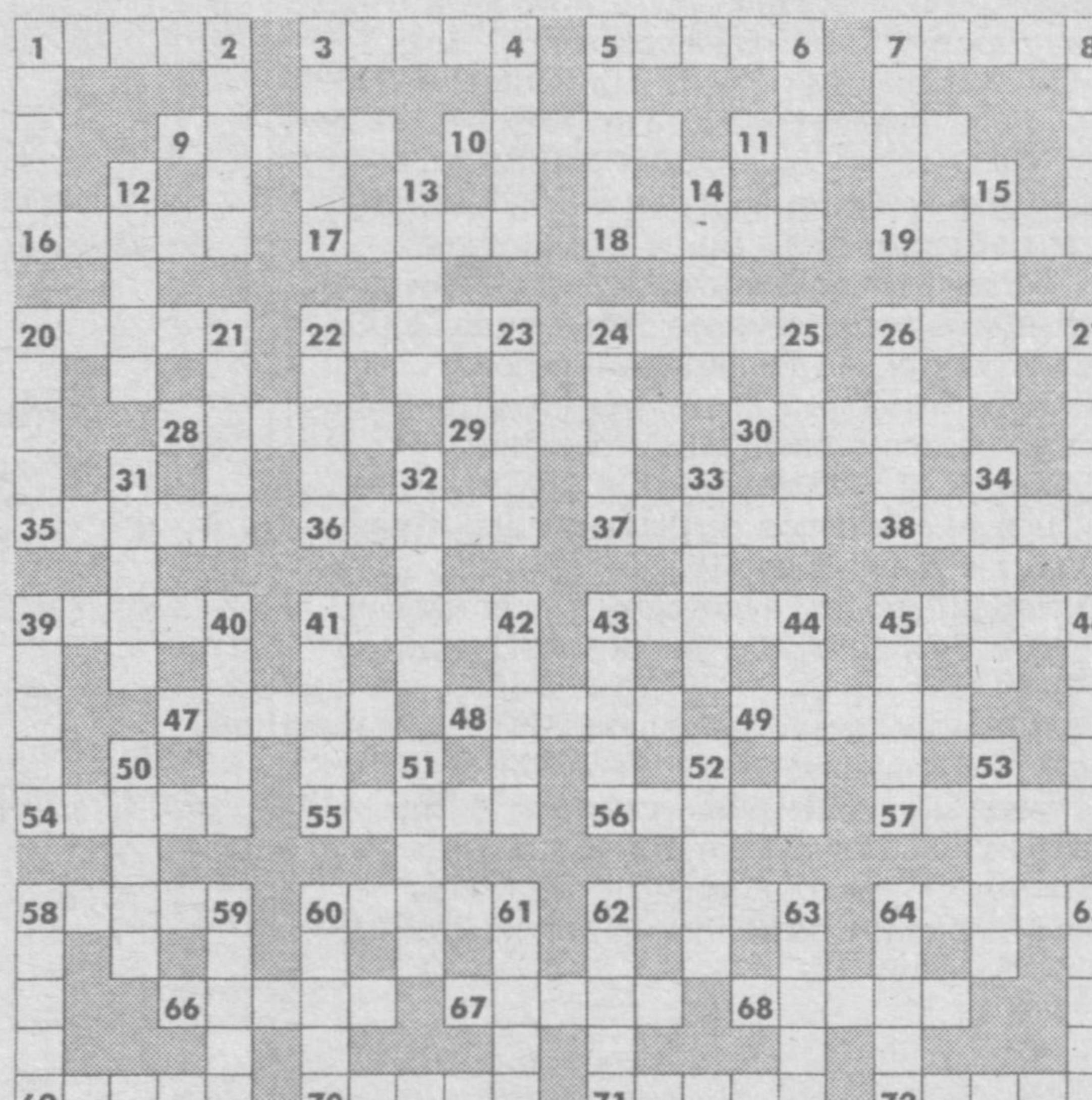
Олимларнинг ҳисоб-китоблари-га қараганда, агар Орол курийдиган бўлса, унинг ҳавзаларидан йилига 20 млн. тонна туз шамол таъсирида учуб, дарахт барглари, танасига урилади, натижада уларни куритади.

Чорак аср давомида Орол бўйидаяшаб турган кишилар кўз ўнгига 6 млн. гектар ерни ўз ичига олган денгизнинг ярми қуриб бўлди. Куриган ерлар кўм ва туздан иборат саҳроға айланяпти. Энг мухими, бу холат кишилар саломатлигига таъсири қилиб, турли қасалликлар кўпайшиша сабаб бўлмоқда. Шунинг учун, Оролни ҳеч бўлмаса ҳозирги ҳолатида сақлаб қолиш факат ижтимоий-иқтисодий масала бўлибигина қолмасдан, маънавий масала ҳамдирки, буни бартарафи этиш умумбашарий аҳамият қасб этмоқда.

5 ХАРФЛИ КРОССВОРД

БЎЙИГА: 1. Тўсин. 2. Курама тоғ тизмасидаги давонолардан бири. 3. Республика мизда ташкил радиостанция. 4. Германия пул бирлиги. 5. Адабий тур; наср. 6. Никоҳни бекор қилиш тўғрисидаги суднинг хукми. 7. Жунгли ўрмонларида ўсуви чирмовуқ. 8. Теварак, мұхит. 12. Абу Али ибн Сино асари – "...Соломон ва ...". 13. Буюк ҳинд актёри, "Дайди", "Сангам" фильмларида бош рол ижрочи. 14. Цирк майдони. 15. Хамирдан тайёрланадиган миллий таомларимиздан бири. 20. Ҳудонинг бирор борлигига ишонмайдиган, мушрик. 21. Эъзоз, ҳурмат, эътибор. 22. Маълум бир ҳудуднинг ўсимликлар олами. 23. Олдин, илгари. 24. Тангрининг сифатларидан бири. 25. Тутқунликдаги аёл. 26. Зулф, жингалак соч. 27. Буюк рус рассоми. 31. Юнон астотирларида уруш ва гўзаллик худоси. 32. Покиза, тоза. 33. Икки байтдан иборат шеър бўлғали. 34. Жадидларнинг биринчи журнали. 39. Сирли ва маълум гуруҳ вакилларигагина аён бўлган сўзлар. 40. Ҷаққон, эпчил. 41. Катта қоп. 42. Куршовга олиш. 43. Очарчилик. 44. Эрталабки майнин шабада, сабо. 45. Бўйи қичик, пакана. 46. Машхур мутасаввиф – Иброҳим 50. Қўқрак, кўкис. 51. Салла. 52. Семиз эмас. 53. Энг кўп тарқалган ёввойи ўт. 58. Тошкент шаҳриданги электртехника буомлари ишлаб чиқариладиган корхоналардан бири. 59. Бир соҳадаги корхоналаридан идораси. 60. Катта ўйл. 61. Фарҳодга ҳунар ўргатган ўзотзлардан бири ("Хамса", Алишер Навоий). 62. Ўзбек исмларидан бири. 63. Диёнат. 64. Мустаҳкам металл. 65. Рол ижро этувчи санъаткор.

ЭНИГА: 1. Хуршид Дўстмұхаммаднинг янги асарларидан бири. 3. Кичик оғирлик ўлчов бирлиги. 5. Стендалнинг машхур асари – "... ибодатхонаси". 7. Испан шеъриятининг дарғаларидан бири. 9. Мисрдаги энг катта университет. 10. Қалин дарахтзор. 16. Оувунчик. 18. Спорт кийимларини ишлаб чиқарувчи хориж фирмаси. 17. Адабий тур. 18. Баъзи. 19. Сарой амалдорлари. 20. Швеция пул бирлиги. 22. Маълум ҳудуднинг ўзига хос ҳайвонот олами. 24. Газета сўзининг асл маъноси. 26. "Илиада" ва "Одиссеяй" достонлари муаллифи. 28. "Ўткан кунлар" да Отабекнинг ўғли исми. 29. Ҳунграб йиғлаш. 30. Йирик молиявий операцияларга воситачилик киуловчи идора. 35. Дўст, ўйлодш. 36. Маълум сифатлари билан ажralib турувчи. 37. Аёл кишига кўлланиладиган сифат. 38. Сўнг. 39. Айик тури. 41. Сув иншооти. 43. Курсоқ. 45. Беш бармок. 47. Ағсонавий махлук. 48. Япония фирмаси. 49. Япониядаги йирик шаҳарлардан бири. 54. Ярим маймун. 55. Арудзаги баҳрлардан бири. 56. Давлатнинг сиёсий бошқаруви. 57. Идора усули. 58. Сағнинг олди. 60. Гирибон. 62. Енгил кийим. 64. Оркестр ёки хорда бошлаб берувчи мусиқа ёки товуш. 66. Лозим, даркор. 67. Машхур ўзбек курашчиси. 68. Чарчамоқ –си куримоқ. 69. Юқори килоколорияни ўсимликлардан бири. 70. Бепул. 71. Кигиздан тикилган шолча. 72. Товушнинг ўзига хос сифатлари.

Тузувчи: Давронбек ТОЖИАЛИЕВ

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Ҳалқ
таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва
ўрта маҳсус таълим
вазирлиги, Таълим ва фан
ходимлари касаба
уюшмаси Марказий
Қўймаси.

Бош муҳаррир:
Халим САЙДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ,
Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром
БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари),
Шукур ЖОНБОЕВ, Фахриддин
КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой
МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ,
Абдулсамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир
нинг биринчи ўринбосари), Ҳулкар
ТҮЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ,
Саъдулла ҲАҚИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Қўймасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатта олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-129.
Тиражи 18064. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок,
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Нурлан УСМОНОВ.
Навбатчи:
Сарвар ФАЙЗУЛЛАЕВ.

«Ma'rifat»-дан материалларни кўчириб босиши
таҳририят руҳати билан азалеги оширилган шарт.
Таҳририят юборилган материаллар мувалифа
қайтариладиган.

© белгиси остида реклама материаллари берилади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: маънавий котиб – 133-99-15, олий
таълим янгиликлари бўлими, мактабгача ва мак-
табдада ташкилар таълим янгиликлари бўлими –
136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт янги-
ликлари бўлими – 136-54-23, умумий ўрга таълим
янгиликлари бўлими, ўқувчиларни қасбга йўналти-
риш ва ўрга таълим янгиликлари бўлими – 136-54-69.
136-54-03, реклама ва тарбибот бўлими – 136-54-69.

Баҳоси сотувда эркин нарҳда

Pentium IV компютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалари.

«Шарқ» нашириёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-уй.

Босишига топшириш вақти – 21.00.
Топширилди – 21.00.